

563

Köpenhamin

1935

N° 1 - 27

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri Thasleff

2/10 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 31 p:nä joulukuuta 1935.

N° 1786.

1/50 Sal. B. - 36	
2/1 - 36	:
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 27, jonka nimikkeenä on:

Ulkoasiainministeri Munch pakotteiden kehittymisestä sotilaallisiksi toimenpiteiksi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Kööpenhamina-ssa 31 p:nä joulukuuta 1935.

1/50 Pal. D -36.

Asia: Ulkoasiainministeri Munch
pakotteiden kehittymisestä soti-
laallisiksi toimenpiteiksi.

3/1-36

5 C3

Saadakseni uutisia Genève'istä kävin tapaamassa ulkoasiainministeri Munch'ia eilen, jolloin hän ensimmäisen kerran otti vastaan palattuaan neuvoston kokouksesta. Herra Munch kertoi tällöin lähettäneensä selonteon matkastaan Tanskan pohjoismaissa ja Hollannissa oleville lähettiläille edelleen toimitettavaksi asianomaisten maiden ulkoasiainministereille. Näin ollen minun ei ole syytä tehdä selkoa siitä, mitä hän neuvoston kokouksesta kertoi, paitsi yhdestä kohdasta, koska en ole varma että hän sitä on selostanut. Tiedustelin herra Munchilta, oliko hän saanut sen käsityksen, että selkkauksen ehkä kehittyessä tullaan asettamaan vaatimuksia pohjoismaille, vastasi hän käsittäneensä tilanteen sellaiseksi, ettei pienemmilta Välimerenmailta tultaisi vaatimaan, että ne laivastoillaan osallistuvat sotilaallisiin toimenpiteisiin - syystä että niiden laivastot merkitsevät niin vähän - vaan että niiltä vaadittaisiin, että asettavat satamansa käytettäviksi. Ja näin ollen ei pohjoismaille tällä kertaa asetettaisi vaatimuksia. Mutta

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pohjoismaille voisi tällä olla merkitys sikäli, että
olisi olemassa ennakkotapaus.

Kööpenhaminassa, 31 p:nä joulukuuta 1935.

Rolf Thule

563

Köpenhamin

1935

N° 1-27

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Thershoff

11/1. 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 11 p:nä tammikuuta 1935.

N° 94.

	3	65 Sal. D. 35.
16/1.35	3	
	5	C ₃

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 1, jonka nimikkeenä on:

Keskusteluja valuuttalisensseistä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseksi vakuutus.

Rolf Thulin

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Kööpenhamina- ssa 11 p:nä tammi- kuuta 19 35.

3 / 65 Sal. D. 35.

Asia: Keskusteluja valuuttalisens-
seistä.

14/1.35.

5

C3

Kun viimeisen kuukauden kuluessa olen paljon neuvotellut ulkoasiainministeriössä valuuttalisensseistä ja kun selonteko näistä neuvotteluista on omiaan valaise- maan kauppasuhteitamme Tanskaan, teen tässä lyhyesti sel- koa keskusteluistani. Olen osaksi neuvotellut ministeriön kansliapäällikön, kamariherra Bernhoftin kanssa, joka ulko- asiainministeri Munchin ollessa ulkomailla de facto hoi- taa ministeriötä, osaksi konttoripäällikkö Warumin kanssa, jonka erikoisalana ovat eräiden maiden, niiden joukossa Suomen, valuutta-asiat.

Kun sekä keskusteluistani liikemiesten kanssa et- tä sanomalehtien kirjoituksista olin huomannut, että tääl- lä yleisesti uskottiin, että valuuttoja tuontia varten vuoden 1935 aikana annettaisiin entistäkin niukemmin, kä- vin joulukuun 13 p:nä asiasta puhumassa kamariherra Bern- hoftin kanssa. Huomautin hänelle, ettei minulla ollut syy- tä valittaa, jos otetaan huomioon koko vientimme Tans- kaan, mutta että valuuttarajoitukset kovasti olivat koske- neet eräitä teollisuuden haaroja, jonka tähden pyysin et-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedöituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi- tuksiin.

tä v. 1935 annettaisiin enemmän valuuttoja eräiden paperilajien, fajanssien, kristallien, parrujen ja poronlihan tuontia varten. Mainitsin myös jalkineet ja kumitavarat, vaikka tiesin että oli melkein toivotonta pyytää valuuttoja niiden tuontia varten. Sattuman kautta tiedän, että herra Bernhoft jo seuraavana päivänä ryhtyi toimenpiteisiin pyyntöni johdosta.

Kun olin kuullut huhuna, että Tanska kauppaneuvotteluissa Saksan kanssa oli taipuvainen sitoutumaan ostamaan greaseproof-paperia Saksasta Suomen - samoin kuin muiden pohjoismaiden - viennin kustannuksella, käännyin joulukuun 22 p:nä asiassa kamariherra Bernhoftin puoleen. Hän vastasi silloin olleensa läsnä kaikissa niissä kokouksissa, joissa oli käsitelty Saksan kanssa käytäviä neuvotteluja, eikä kuulleensa mitään siitä, että olisi kysymys myönnytyksistä Saksalle paperien tuontiin nähden.

Saatuani joulukuun 28 p:nä tietää, että hallitus toistaiseksi oli päättänyt olla koroittamatta galvanisten ten paristojen tulleja, ilmoitin asiasta samana päivänä kamariherra Bernhoftille ja huomautin, että tämän johdosta oli suoranainen tanskalainen intressi myöntää valuuttalisenssejä suomalaiselle tavaralle, koska hallitukseni muussa tapauksessa voisi katsoa itsensä pakoitetuksi muuttamaan päätöksensä yllä mainittujen tullien suhteen. Ja mainitsin tass eräitä tavaroita, joiden tuontiin nähden oli ollut vaikeuksia. Herra Bernhoft vastasi tähän, ettei ilmoitukseni voinut olla vaikuttamatta valuuttalisens-

sien myöntämiseen.

Herra Ulkoasiainministeriltä puhelimitse saamani kehoituksen johdosta käännysin, kuten salasähkeessä olen tiedoittanut, tämän kuun 9 p:nä taas herra Bernhoffin puoleen, kysyen voinko viejämme rauhoittamiseksi vakuuttaa, ettei ollut kysymys siitä että Tanska kohta uudelleen aloitettavissa neuvotteluissa Saksan kanssa sitoutuisi ostamaan Saksasta greaseproof- ja eraita muita paperilajeja, joita nyt on ostettu Suomesta. Herra Bernhoff lausui tämän johdosta, että toistaiseksi neuvotteluissa ei ollut ollenkaan ollut puhetta paperista, mutta ettei ollut mahdollisuuksien ulkopuolella, että saksalaiset neuvottelijat, joiden piti saapua seuraavana päivänä, tulevat nostamaan kysymyksen siitä, että Tanskan tulisi ostaa paperia, kun kerran neuvottelut koskivat maatalouden tuotteiden myyntiä Saksalle ja teollisuuden tuotteiden myyntiä Tanskalle. Tämän johdosta korostin voimakkaasti, mitä mainitsemieni paperilajien vienti Tanskaan meille merkitsi, puhuen taas galvanisten paristojen tullista sekä huomauttaen, että hankkimieni tietojen mukaan, jotka tosin vain nojautuivat arviolaskelmiin, vuositain maksamme laivarahteja Tanskalle n. 7 milj. kruunua. Herra Bernhoff allistyi kuullessaan summan suuruuden ja rupesi tutkimaan erästä julkaisua (mitä, siitä en ole vielä ehtinyt päästä selville), jonka jälkeen hän lausui, että mainitsemani summa ehkä ei ollut mahdollon. Keskustelumme päättyi siihen, että herra Bernhoff

viipymättä lupasi esittää tanskalaisille neuvottelijoille sen minkä olin esiintuonut. Käsitakseni oli, että herra Bernhoft kiinnitti melko paljon huomiota niihin argumentteihin, joita olin esiintuonut. Onko syytä uskoa, että tanskalaiset, saksalaisten ehkä vaatiessa etuja paperin myyntiin nähden Tanskaan, torjuvat saksalaisten vaatimukset, siitä en ota lausuakseni mielipidettä. Eduksi meille on, että saksalaista greaseproofia täällä pidetään huonona.

Joulukuun 28 p:nä tein myös konttoripäällikkö Warumille samanlaisen galvanisia paristoja koskevan ilmoituksen kuin hetkeä ennen olin tehnyt kamariherra Bernhoftille. Myös herra Warum näkyi sen johdosta olevan tyytyväinen. Hän lausui kuitenkin, että tammikuussa tapahtuvassa valuuttalisenssien jaossa ollaan pakotettuja supistamaan valuuttalisenssien antamista, koska tuontienemyys vuonna 1934 on ollut niin suuri, että valuutasta on suoranainen puute.

Kun keskustelumme jäi lyhyeksi sen tähden että herra Warumin piti mennä erääseen kokoukseen, kävin sitä jatkamassa t.k. 3 p:nä. Kun herra Warum oli lausunut, että meidän vientimme Tanskaan oli kasvanut paljoa enemmän kuin Tanskan vienti Suomeen, huomautin että vientimme kasvu suurimmaksi osaksi oli aiheutunut sahatun puutavaran, siis puoleksi jalostetun tavaran viennin lisäyksestä, kun sitä vastoin Tanskasta Suomeen oli viety jalostettua tavaraa. Tämän johdosta lausui herra

Warum, että hän oli uskonut sahatun puutavaran viennin merkitsevän paljota Suomelle ja että Tanska mielellään suostuisi ostamaan 100,000 kruunulla enemmän esim. fajansseja ja kristalleja, jos sahatun puutavaran ostoja vähennettäisiin yhdellä miljoonalla kruunulla. vastasin tähän, että sahatun puutavaran vienti oli tärkeätä ettemmekä sitä voi supistaa, mutta että fajanssien ja kristallien vienti oli arvoltaan niin pieni, että sitä voitaisiin jonkun verran tehdä suuremmaksi ilman että sahatun puutavaran vientiä Tanskaan supistettaisiin. Herra Warum lausui edelleen, että Tanskalle sopisi hyvin supistaa puutavaran ostonsa Suomesta ja sijoittaa tilaukset muualle esim. Venäjälle. Kysyin häneltä tämän johdosta, uskoiko hän tosiaankin, että Tanska voisi myydä enemmän Venäjälle. Herra Warum myönsi, että mahdollisuudet olivat pienet, mutta väitti että Tanskan kauppalaivasto voisi saada enemmän rahteja Venäjältä, jos Tanska sieltä ostaisi enemmän puutavaraa. Kun keskustelun kuluessa olin maininnut, ettei galvanisten paristojen tulleja oltu koroitettu ja että tullien koroitamisesta oli luovuttu Tanskan tähden, lausui herra Warum että, jos mainittuja tulleja olisi koroitettu, Tanska olisi supistanut valuuttalisenssien antamista Suomelle.

Kuten yllä olen maininnut, ollaan taällä liike-
miespiireissä yleisesti sitä mieltä, että lahipaivinä va-
luutanjaossa tullaan antamaan huomattavasti vähemmän li-

senssejä kuin viime vuonna. Syynä on valuutan puute. Tilastollisen departementin laskelmien mukaan on viime vuoden maksubalanssissa 40 miljoonan kruunun miinus. Missä määrin nämä laskelmat pitävät paikkansa, siitä en ole kompetentti lausumaan mielipidettä. Mutta kun Nationalbankenin ja kolmen suurimman yksityispankin valuuttakonto on 60 miljoonaa kruunua pienempi kuin vuosi sitten, niin ei liene epäilystä siitä, että maksubalanssissa on huomattava miinus ja että on perää tilastollisen departementin mietinnön loppupöytäkirjassa, jossa lausutaan "gør dog Misforholdet mellem Exportindtagterne i videre Forstand og Værdien, der - til Brug ved Befolkningens Beskæftigelse - ønskes tilført Landet, den økonomiske Situation ved Overgangen til det nye Aar særlig vanskelig". Näin ollen ei liene epäilystä siitä, etteikö valuuttalisenssien saanti käy yhä vaikeammaksi. Ja kun se jo v. 1934 on ollut paljoa vaikeampaa kuin v. 1933, niin ei ole aihetta optimismin.

Omiaan vaikeuttamaan vientiamme Tanskaan on myös, että taalla rakennuskriisin pelosta on päätetty rajoittaa rakennusteollisuutta, jonka tähden puutavarain importööreille joku aika sitten on ilmoitettu, että ne v. 1935 saavat huomattavasti vähemmän valuuttalisenssejä kuin v. 1934. Jos rakennusteollisuutta rajoitetaan, on epäilemättä seurauksena että työttömien määrä lisääntyy. Tullaan siis siihen, että valuutan säännöstely, jolla on pyritty työttömyyden vähentämiseen, aiheuttaa suuremman työttömyyden. Ja tämän tähden on mahdollista, ettei sahatun puutavaran tuon-

tia tulla niin paljon supistamaan, kuin nyt suunnitel-
laan.

Kun minulla oli viimeinen keskusteluni herra Bernhoftin kanssa, en ollut vielä nähnyt puutavararain importööreille lahetettyä kiertokirjetta, jonka tähden en asiasta laajemmin voinut puhua hänen kanssaan. Heti kun ulkoasiainministeri Munch palaa ulkomailta aion ottaa tämän asian puheeksi samoin kuin koko kauppavaihtomme Tanskan kanssa.

Kööpenhaminassa, 11 p:nä tammikuuta 1935.

Rolf Thors

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Theskyff

7/2. 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 7 p:nä helmik. 1935.

Nº 231.

4/65 sal.D. 35.

11/2.35

5 C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 2, jonka nimikkeenä on:

Tanska ja yliopiston kielikysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Threlkoff

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Kööpenhamina-ssa 7 p:nä helmi-kuuta 1935.

Asia: Tanska ja yliopiston
kielikysymys.

4 65 sal. D. 35.

1/2 35

5 Cg

Aluksi on minulla ollut se käsitys, että kysymys yliopiston kielestä ei ole herättänyt sanottavampaa huomiota Tanskassa. Tähän mennessä ovat vain kaksi pääkaupungin lehteä, Politiken ja Børsen, julkaisseet kirjoituksia asiasta, ensiksi mainittu kaksi kirjoitusta. Nämä ovat olleet asiallisia, eivätkä ollenkaan ylimielisiä, ensi sijassa valittavia ja valittavia ei vain Suomen vaan yleensä pohjoismaiden puolesta, koska on pidetty todennäköisenä että yhteistyö käy vaikeammaksi.

Sähkösanomia Suomesta on julkaistu huomattavilla paikoilla ja otsikot ovat joskus olleet räikeitä, mutta kun niitä on tarkastanut radion kautta saatujen tai lehdissämme olleiden tietojen valossa, on ollut pakko todeta, että ne ovat olleet asiallisesti oikeita, etteikään sensaatiohalusta olla vääristelyä.

Ani harva niistä lukuisista henkilöistä, joita viime aikoina olen tavannut, on ottanut asian puheeksi, ja nekin ihan ohimennen.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Kun näin on, olen ollut taipuvainen tekemään sen johtopäätöksen, että täällä ollaan välinpitämättömiä Suomen kielikysymykseen nähden, sitä suuremmallakin syyllä kun minulta ei juuri koskaan, ennenkuin yliopiston kielikysymys kärjistyi, ole kyselty kielikysymyksestämme, vaikka kovin usein on tiedusteltu suhteestamme Venäjään ja taloudellisista oloistamme.

Olen kuitenkin nyt voinut todeta, että olisi väärin olettaa, että täällä vallitsee välinpitämättömyys kielikysymykseemme nähden. Jos Kööpenhaminan lehdet siihen paljoa eivät ole puuttuneet, niin ovat maaseutulehdet siitä kirjoittaneet sitä enemmän. Sen olen nyt todennut, kun olen saanut käsiini niiden kirjoitukset. Ne eivät ole ihan yhtä maltillisessa muodossa laadittuja kuin pääkaupungin lehtien, joskaan niitä ei mitenkään voi verrata Ruotsin lehtien kirjoituksiin, ja niissä tuodaan voimakkaammin esiin se käsitys, että Suomi loitto-nee muista pohjoismaista vahingoksi itselleen ja niille. Valaisevia maaseutulehtien kannalle ovat seuraavat sanat Jyllandsposten'in kirjoituksesta: "Den øvrige Norden kan kun betragte sig som Tilskuere i denne indre finske Konflikt, og man vil sikkert i Finland betragte det som en Taktløshed, om man forsøgte at blande sig deri, f. Eks. ved en Gentagelse af de nordiske Akademikeres "Adresse" i Universitetsspørgsmaalet. Men man har Lov til at beklage den Udvikling, som synes at føre til en Forringelse af det svenske Sprogs Vilkaar i Fin-

land. - - - Det svenske Sprog er Broen mellem Finland og det øvrige Norden, og den Dag, da dets Betydning for Alvor er undergravet, har Finland lukket sig ude av den nordiske Kulturkreds. At Finland lider Tab derved, er givet, men det maa som sagt blive deres egen Sag. Man kan kun beklage det Tab, som en saadan Sprængning af det Skandinaviske Samarbejde vil betyde for de andre nordiske Lande".

Kun maaseutulehdet näin paljon ovat kirjoittaneet, olen katsonut tarpeelliseksi päästäkseni selville mielialasta suoraan tiedustella asiaa parilta henkilöiltä, joista varsinkin toinen on työskennellyt erittäin paljon suomalais-tanskalaisten välillä hyväksi. Minulle on silloin lausuttu, että täällä kiinnitetään varsin paljon huomiota yliopiston kielikysymykseen, vaikka sanomalehdet jostain syystä siitä eivät kirjoita, että siitä keskustellaan ja että ollaan huolestuneita viime aikojen tapausten johdosta. Että ihmiset vain vähän ovat ottaneet asian puheeksi kanssani, johtuneesta siitä että ovat pitäneet keskustelua asiasta minulle kiusallisena, varsinkin kun kaikille ehkä ei ole ollut selvää, että hallituksellani yliopistokysymyksessäkin on ollut eduskunnan enemmistö puolellaan.

Kun siis ei voi muuta kuin tulla siihen johtopäätökseen, että viime aikojen tapahtumat ovat vahingoittaneet Suomea Tanskassa, joskaan ei samassa määrin kuin Ruotsissa ja luultavasti Norjassa, ja että yli-

opiston kielikysymyksen ratkaisuun kiinnitetään melkoista huomiota Tanskassa, niin on melkein yhtä selvää kuin että kielikysymyksen järjestäminen on Suomen sisäinen asia, ettei ratkaisu voi olla vaikuttamatta suhteisiimme Tanskaan. Jos ratkaisu tulee sellaiseksi, että sitä täällä pidetään vähemmistön sortamisena, tulee Tanskan ja Suomen välinen yhteistyö käymään hankalamaksi jo ennen kuin vähenevä ruotsinkielen taito Suomessa sen aiheuttaisi. Ja huomattava on, että ne reaali-intressit, jotka kaikesta huolimatta pakottavat Ruotsia panemaan mitä suurinta arvoa Suomen itsenäisyyden säilyttämiselle, eivät ole yhtä ratkaisevia mitä Tanskaan tulee: Suomi ei bufferttivaltiona merkitse Tanskalle samaa kuin Ruotsille, eivätkä Tanskan kaupalliset intressit Suomessa ole yhtä suuret kuin Ruotsin.

Vielä on otettava huomioon yksi seikka. Tanskassa kiinnitetään kovin paljon huomiota siihen, mitä Ruotsissa ajatellaan ja mitä Ruotsissa tehdään. Jos Ruotsi - huolimatta tosi-intresseistään - vetäytyy yhteistyöstä Suomen kanssa, niin tämä ei voi olla vaikuttamatta Tanskan suhtautumiseen Suomeen.

Kööpenhaminassa, 7 p:nä helmikuuta 1935.

Konf. Thorsén

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Thesdorff.

7/3. 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N° 395.

Kööpenhaminassa, maaliskuun 1 p:nä 1935.

5 / 65 Sel. S. 35.
4/3:35
5 C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 3, jonka nimikkeensä on

Uudet vaalit?

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thelen

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Kööpenhaminassa 1 p:nä maalis-kuuta 1935.

Asia: Uudet vaalit?

5 65 Sal. D. 35.
4/3.35

5 CB

Parina viimeisenä viikkona on täällä puhuttu mahdollisuudesta, että folketinget hajoitettaisiin ja uudet vaalit määrättäisiin tapahtuviksi joko tänä keväänä tai ensi syksynä, eikä vasta syksyllä 1936. Ensi sijassa ovat nämät huhut johtuneet siitä, että hallitus suuressa konverteerausasiassa - kuten lähetystö on tiedoittanut - on kärsinyt tappion. Kysymyksessä tosin ei ole parlamenttaarinen tappio, sillä kun asia eilen oli esillä folketingetissä ja siellä hallituksen epäonnistumisen tähden ehdotettiin epäluottamuslause sisäministerille, joka ensi sijassa on hoitanut konverteerauskysymystä, niin saavutti hallitus enemmistön, pääministerin tehtyä kabinettikysymyksen koko hallituksen puolesta. Tappion kärsi hallitus siten, että pankit ja säästöpankit, joiden suunnitelmien mukaan tuli taata konverteeraus, kieltäytyivät antamasta tarvittavaa takuuta.

Tämä ei-parlamenttaarinen tappio on epäilemättä heikontanut hallituksen arvovaltaa ja se se etupäässä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on antanut aihetta puheeseen uusista vaaleista. Mutta onpa hallituksen viimeaikaisissa toimenpiteissä kohtia, jotka viittaavat siihen, että se suunnittelee uusia vaaleja, vaikka pääministeri asiasta on puhunut oraakkeli-maisesti. Hallitus on nimittäin antanut valtiopäiville pari esitystä, joiden hyväksymistä ei pidetä mahdollisena ja jotka luultavasti ovat vaalisyöttejä. Niinpä on kauppaministeri helmikuun 22 p:nä jättänyt esityksen, jonka mukaan pankit eivät saisi jakaa $5\frac{1}{2}$ % suurempaa osinkoa ja jonka mukaan loput niiden vuosivoitosta, sen jälkeen kuin tarpeelliset poistot on tehty, olisi käytettävä korkojen alentamiseen. Pidetään varmana, ettei landstinget tätä esitystä hyväksy.

Toinen esitys, joka luultavasti on vaalisyötti, on sosialiministerin helmikuun 26 p:nä folketingetille jättämä esitys työtilaisuuksien varaamisesta kauan työttöminä olleille. Sen mukaan järjestäisivät valtio ja kunnat töitä henkilöille, joilla kahtena viimeksi kuluneena vuotena ei ole ollut työtä yhteensä kymmenenä kuukautena. Töiden tulisi olla sellaisia, ettei niitä muuten nykyään pantaisi alulle ja sellaisia, ettei niissä käytettäisi muita kuin kotimaisia aineita, siis ensi sijassa tierakennuksia. Työpalkkojen tulisi olla yhtä korkeat kuin tavallisissa töissä maksetut, mutta viikottaisen työajan tulisi olla vain 16 ja 32 tunnin välillä. Esityksen mukaan tulisi valtion osuus kahtena vuotena olemaan yh-

teensä 36 milj. kruunua, mutta kun kuntien tulisi osallistua kustannuksiin, nousisivat esityksen aiheuttamat kokonaismenot n. 70 milj. kruunuun. Etteivät valtiopäivät, tarkemmin sanoen landstinget, hyväksy tätäkään esitystä, pidetään selvänä.

Olen koettanut kuunnella, mitä arvellaan ehkä tapahtuvien uusien vaalien tuloksesta, ja tällöin huomannut, että ainoastaan äärimmäiset oikeistolaiset uskovat tuloksen olevan sellaisen, että hallitus joutuisi vähemistöön. Sitä vastoin muutkin uskovat, että konservatiivinen puolue voi saada enemmän edustajia folketingettiin venstren kustannuksella ja että yleensä venstre menettää paikkoja. Samoin pidetään luultavana, että radikaalisen vasemmiston (det radikale venstre) pieni ryhmä käy vieläkin pienemmäksi sen kautta, että osa sen entisistä äänestäjistä äänestävät sosialidemokraatteja, jotka sen kautta saavat korvatuiksi ne äänet, jotka he luultavasti menettävät kommunisteille. Että folketingettiin tulisi suurempi määrä kommunisteja, ei kuitenkaan pidetä luultavana. Joskin kommunistit saisivat 100% enemmän ääniä kuin viime vaaleissa, ei se merkitsisi muuta kuin että heidän lukunsa folketingetissä kasvaisi kahdesta neljään.

Lyhyesti sanoen, ollaan siis melko yleisesti siitä mieltä, että mahdollisesti toimitettavat uudet vaalit eivät tule järkyttämään Stauningin asemaa. Pidetäänpä päin vastoin mahdollisena, että sosialidemokraatit voivat voit-

taa niin monta paikkaa, että Stauning voi hallita ilman radikaalisen venstren apua.

Kööpenhaminassa, 1 p:nä maaliskuuta 1935.

Rolf Theodorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Thesleff

12/3. 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N° 438.

7 66 Sal. D. 95.

16/3.35

5 03

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 4, jonka nimikkeenä on:

Valuuttalisensseistä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thuley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Kööpenhamina-ssa 12 p:nä maalis-kuuta 1935.

Asia: Valuuttalisenkseistä.

7 66 Sal.D. 35

14/3.35

5 C3

Sen jälkeen kuin raportissani N:o 1 viime tammi-kuun 11 p:ltä tein selkoa eräistä valuuttalisenkseistä, on tilanne mitä lisenssien saantiin tulee käynyt entistä vaikeammaksi, etten sanoisi sekavammaksi. Tuo-
jien tyytymättömyys on yleinen, ja myönteä täytyy että siihen on syytä. On jo menty varsin pitkälle, kun e-
vättään lisenssejä eräille aineille, joita tarvitaan in-
suliinin valmistamiseen, ja penikkataudin vaksiinille, pu-
humattakaan sellaisesta tapauksesta että tšekäläiselle
kansallismuseolle evättiin 3000 kruunun lisenssi, jota se
olisi käyttänyt maksaakseen ja tuodakseen maahan eräitä
Kreetassa löydettyjä antiikkisia esineitä, joita se Tuk-
holmassa oli ostanut Ruotsin kansallismuseolta, jolla oli
kaksoiskappaleita.

Mitä tulee Suomen vientiin Tanskaan on sitä-
kin kuluvana vuotena kohdeltu varsin pahasti. Tosin ei
toistaiseksi julkaistujen numeroiden mukaan kokonaisvien-
ti ole ollut pienempi kuin vastaavana aikana viime
vuonna, - tammikuussa 1935 8,718,683 markkaa ja tammi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

kuussa 1934 7,659,945 markkaa - mutta eräät tuotannon haarat ovat joutuneet ankaran kohtelun esineiksi. Mikäli toistaiseksi tiedän, koskee tämä ensi sijassa fajanssi- ja lasiteollisuuksien tuotteita.

Yleisesti kysytään, mistä johtuu, että säännötelyä tänä vuonna sovelletaan niin paljon ankarammin kuin viime vuonna ja varsinkin kuin v. 1933, ja vastataan, että syynä on suoranainen valuutanpuute. Tämä on epäilemättä totta, mutta siinä ei ole koko totuus. Ihän ensiluokkaiselta liikemiestaholta olen selitykseksi kuullut seuraavaa. Tanska oli viime joulukuussa koettanut saada lainan Englannista valuuttatilanteen helpoittamiseksi. Oli vastattu, ettei lainaa anneta, ennenkuin Tanska on saattanut kauppataaseensa edullisemmaksi. Ja tämän tähden nyt kiristetään.

Ilmeisesti on täällä uskottu, että hyvän tahdon näyttäminen voisi riittää, sillä todennäköisesti on perää huhuissa, että Lontoossa on neuvoteltu 5 miljoo-
nan punnan lainasta. Rahaministeri on tosin dementoinut tämän huhun, mutta tavalla, mikä sitä pikemmin vahvistaa. Jos Tanskan onnistuisi saada tässä kysymyksessä oleva laina, niin valuuttalisenssitilanne epäilemättä muuttuisi huomattavasti helpommaksi, sillä laina aiheuttaisi luultavasti että ne tanskalaiset liikkeet, jotka eivät ota kotiin saataviaan ulkomailta - ja sellaisia tiedetään olevan - ennen pitkää huomaisivat olevan oman etunsa mukaista muuttaa ainakin suuri osa saata-

vistaan Tanskaan.

Kun joku aika sitten neuvottelin valuutta-asioista ulkoasiainministeri Munchin kanssa, lausui hän toivovansa, että lähitulevaisuudessa lisenssejä voitaisiin antaa runsaammin. Jos kohta valuuttatilanne täällä yleensä kevätpuolella muuttuu helpommaksi, käsitin tämän lausunnon niin, että se vahvisti lainaneuvotteluja koskevia huhuja. Kun keskustelun kuluessa olin lausunut toivovani, että uudessa valuuttalaissa säädetty apelli-instanssi myöntäisi lisää-lisenssejä, lausui herra Munch, ettei hän paljoa toivonut apelli-instanssilta, vaan kehotti hän minua edelleen kääntymään ulkoasiainministeriön puoleen, joka tulisi suopeasti suhtautumaan pyyntöihini.

Kun tänään kävin ministeriön kaupallisten asiain päällikön, ministeri Mohrin luona pyytämässä lisää-lisenssejä fajansseillemme ja lasitavaroillemme, lupasi hän tukea pyyntöäni. Hänkin lausui uskovansa valuuttatilanteen kohta muuttuvan, niin että lisenssejä voidaan antaa runsaammin.

Kööpenhaminassa, 12 p:nä maaliskuuta 1935.

Roy Munch

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan kahetyösti raportti n:o 5.

Ministeri Thesleff

21/3 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 21 p:nä maaliskuuta 1935.

Nº 472.

8 66 Sal. D. 35.

26/3. 35

5

C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 5, jonka nimikkeenä on:

Lisävalaistusta kysymykseen uusista vaaleista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thelen

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Kööpenhamina-ssa 21 p:nä maalisk. 1935.

Asia: Lisävalaistusta kysymykseen
uusista vaaleista.

ASIAINPÖytäkirja
8 66 salD. 35.
26/3 35.
5 C 3

Raportissani N:o 3 tämän kuun 1 p:ltä, jonka nimikkeenä oli "Uudet vaalit?", olen tehnyt selkoa täällä vallitsevista mielipiteistä uusien vaalien mahdollisuuteen nähden ja päätenyt siihen, ettei toistaiseksi asiasta voinut lausua mitään varmaa mielipidettä. Sen jälkeen on Tanskassa viime viikolla toimitettu lääninedustustojen (Amtsråd) vaalit, mutta niiden tulos ei ole sellainen, että siitä voisi tehdä johtopäätöstä kysymykseen nähden, sikäli nimittäin että joko sosialidemokraattinen puolue tai oppositio olisi saavuttanut huomattavan vaalivoiton, jolloin edellisessä tapauksessa uusien vaalien todennäköisyys olisi ollut suuri, jälkimmäisessä pieni.

Lääninedustustojen vaalit toimitettiin nyt uuden vaalitavan mukaan - suoranaiset vaalit eikä kuten ennen vaalit valitsijamiesten kautta - eikä tuloksien vertaaminen edellisten vaalien tuloksiin paljoo valaise muutoksia valitsijoiden kesken. Tarkoituksenmukaisempaa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on verrata nyt annettuja äänimääriä niihin äänimääriin, joita annettiin folketin vaaleissa 1932. Tällöin käy selville että koko maassa paitsi Etelä-Jyllannissa ja Hjørringin läänissä nyt toimitettuihin vaaleihin verrattuna vuoden 1932 vaaleihin otti osaa

socialidemokraatteja	61,2 %
radikaaleja	65,7 "
venstre-puoluelaisia	65,6 "
konservatiivisia	80,6 "

Tämän mukaan siis on vaaleihin osaanottanut suhteellisesti enimmän konservatiivisia ja tämän mukaan olisi siis ensi silmäyksellä taipuvainen tekemään johtopäätöksen: hallitus tulee karttamaan uusia vaaleja.

Näin yksinkertainen ei asia kuitenkaan ole. Ensiksikin on huomattava, että osanotto vaaleihin yleensä on ollut pieni etteikä ole voitu huomata sitä innostusta, joka on ominaista folketin vaaleille. Toiseksi kaupunkien asujamat eivät ole ottaneet osaa vaaleihin, jonka tähden socialidemokraattien lukumäärä on jäänyt pieneksi. Samaan suuntaan on vaikuttanut lääninedustustojen vaalia koskeva määräys että se, joka verojaan ei ole maksanut, ei ole oikeutettu ottamaan osaa vaaleihin. Näin ollen on mahdollista, että jos nyt olisi ollut kysymys folketin vaaleista, socialidemokraattien saavuttama tulos ei olisi ollut suhteellisestikaan huonompi kuin konservatiivisten.

Valaistusta kysymykselle uusien vaalien mahdolli-

suudesta ja niiden tuloksesta eivät siis nyt toimitetut lääninedustustojen vaalit anna.

Omiaan herättämään huomiota on, että Etelä-Jyllannissa saksalaiset ovat vallanneet muutaman paikan, he kun Tønderin läänissä ovat saaneet valituksi 3 edustajaa, Aabenraan läänissä 2 ja Sønderborgin läänissä yhden, kun vastaavat luvut tähän asti ovat olleet 1,1 ja 0. Osaksi tämä menestys tosin saa selityksensä siitä, että saksalaiset vaaleja silmällä pitäen ovat maksaneet eräiden valitsijoiden veroja ja että kuri saksalaisten keskuudessa on hyvä. Kuitenkin tämä tulos ilmeisesti huolestuttaa takäläisiä piirejä. Kysytään, onko Etelä-Jyllantia hallittu niinkuin viisaus vaatii. Vastauksen antaminen on vaikeata. Aion kuitenkin koettaa valaista Etelä-Jyllannin kysymystä, niin pian kuin olen saanut kokoon vähän enemmän aineistoa.

Kööpenhaminassa, 21 p:nä maaliskuuta 1935.

Roy Preberg

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA:

Kooperatiossissa olevan lähetyksen raportti n:o 7.

Ministeri Thesleff

20/4. 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Nº 642.

Kööpenhaminassa, 30 p:nä huhtik. 1935.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
13	67 Pal. S. 35.
25. 35.	2
5	C3

Herra Ministeri,

5 C
Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 7, jonka nimikkeenä on:

Ulkoasiainministeri Munch Skandinavian ulkoasiainministerien kokouksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Munch

Herra Professori Rolf Wittig,
Suomen v.t. ulkoasiainministeri,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Kööpenhamina-ssa 30 p:nä huhti-kuuta 1935.

Asia: Ulkoasiainministeri Munch
Skandinavian ulkoasiainministe-
rien kokouksesta.

18/67 Sal.D. 35.

25.35

5 C3

Kävin tapaamassa ulkoasiainministeri Munchia eilen, jolloin hän ensimmäisen kerran otti vastaan palatuaan Genève'istä. Otin puheeksi Argentiinan ehdottaman hyökkäämättömyyssopimuksen ja odotin, että herra Munch aloittaisi keskustelun Skandinavian maiden ulkoasiainministerien kokouksesta t.k. 2 p:nä. Kun olimme keskustelleet Argentiinan ehdotuksesta, lausui herra Munch, että minä-hän tiesin, miksi ei Suomen ulkoasiainministeriä oltu kutsuttu Kööpenhaminaan. Hän lisäsi, että nyt kysymyksessä olevalla alalla yhteistyötä Suomen kanssa ei ole ollut ja että Genève'issä Suomi ei ollut kuulunut siellä yhdessä toimivien kuuden maan ryhmään. Lopuksi lausui hän Tanskan Helsingissä olevalta lähetystöltä saaneensa kuulla, että siellä oltiin tyytyväisiä sen johdosta, ettei Suomi ollut edustettuna tässä kysymyksessä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

olevassa kokouksessa ja sanoi toivovansa, että niin oli.
Vastasin tähän lyhyesti, että käsitimme, mistä se johtui.

Kööpenhaminassa, 30 p:nä huhtikuuta 1935.

Raf Thulst

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Theskeff

20/9. 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N° 521.

11 66 Pal.D. 35.

1/4. 35.

5 03

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 6, jonka nimikkeenä on:

Skandinavian ulkoasiainministerien kokous.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesing

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Kööpenhamina-ssa 30 p:nä maalis-kuuta 1935.

ULKOASIAINMIN

11/66 Pal. D. 35.

Asia: Skandinavian ulkoasiain-
ministerien kokous.

1/4. 35

OSASTO

5 C3

Kun tämän kuun 25 p:nä - Marianpäivä ei täällä ole pyhäpäivä - olin ulkoasiainministeriössä tavannuksella valuatankerjuukäynnillä, kysyin ulkoasiainministeri Munchilta, tulisiko hän itse lähtemään Genève'iin neuvoston kokoukseen. Hän vastasi, ettei vielä voinut tehdä päätöstä, syystä että sisäpoliittinen tilanne ehkä voi estää häntä matkustamasta, ja hän lisäsi pitävänsä mahdollisena, ettei neuvostokokouksesta tulisi mitään.

Etisiltana kello 1/7 jälkeen saapui - kuten olen sähköttänyt - luokseni ulkoasiainministeriön kansliapäällikkö, kamariherra Bernhoft ilmoittamaan Skandinavian maiden ulkoasiainministerien puhtikuun 2 p:ksi suunnitellusta neuvottelukokouksesta. Kun ainakaan minun yli 15 vuotta kestäneessä praktiikassani ei ole tapahtunut, että ulkoasiainministeriön kansliapäällikkö virka-asioissa olisi käynyt lähettilään kotona, on mielestäni syytä uskoa, että Skandinavian maiden ulkoasiainministerit puhelimitse olivat pohtineet kysymystä, olisiko Suomea pyydetävä o-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sallistumaan kokoukseen, ja että jollain taholla ehdotusta oli vastustettu, jonka johdosta oli päädytty siihen että - kuten herra Bernhoft lausui - vain exneutraalisten maiden edustajat neuvottelisivat neuvoston kokouksen johdosta. Siitä kuka Suomen osanottoa oli vastustanut, en päässyt selville, mutta päättäen siitä, että Tanskan puolelta näin koetettiin selitellä asiaa, olen taipuvainen uskomaan, ettei vastustus tullut Tanskan taholta. Kesustelun kuluessa lausui herra Bernhoft, ettei ollut hauskaa nykyisissä oloissa olla neuvoston jäsenenä.

Noin puoli tuntia sen jälkeen kuin herra Bernhoft oli lähtenyt luotani, olin suurilla herrainpäivällisillä pääministeri Stauningin luona. (Kerrottiin herra Stauningin nyt ensimmäisen kerran kutsuneen luokseen ulkomalaisia diplomaatteja (4 lähetystöpäällikköä).) Huomasin tällöin, että Tanskan osallistuminen neuvoston kokoukseen huolestutti. Ja huomasin lisäksi, että uskottiin, ettei tyydyttäisi siihen, että ainoastaan neuvosto tulisi käsittelemään kysymystä Saksan aseistautumisesta, vaan että ylimääräinen yleiskokous kutsuttaisiin koolle.

Pidän varsin mahdollisena, että juuri Tanska päästäkseen osasta edesvastuuta tulee koettamaan ajaa asiat niin, että yleiskokous kutsutaan koolle. Ja tunnustaahan täytyy, että Tanskan asema neuvoston jäsenenä nykyoloissa on varsin vaikea.

Kööpenhaminassa, 30 p:nä maaliskuuta 1935.

Raf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 57

OSASTO: C3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Thesleff

20/4. 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 30 p:nä huhtik. 1935.

N° 643.

14/62 sal. 8. 35
2/5.35
5 C3

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 8, jonka nimikkeenä on:

Argentiinan hyökkäämättömyyssopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Witting

Herra Professori Rolf W i t t i n g,
Suomen v.t. ulkoasiainministeri,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Kööpenhamina- ssa 30 p:nä huhti- kuuta 1935.

Asia: Argentiinan hyökkäämätö-
myyssopimus.

14/62 sal. S. D.

2/5 35

5 - C3

Tiedustelin eilen ulkoasiainministeri Munchilta Tanskan suhtautumista Argentiinan ehdottamaan hyökkäämätömyyssopimukseen. Herra Munch lausui tällöin, ettei asia häntä erikoisesti kiinnosta, lisäten tietävänsä että ministeri Undén suhtautuu kriitillisesti sopimusehdotukseen. Kun tämän johdosta olin lausunut kuulleeni, että Argentiina ei vastustanut sitä, että tehdään huomattaviaakin varauksia, sanoi herra Munch sen tietävänsä, lisäten ettei hänen mielestään sopimukseen yhtyminen ole arveluttavaa, joskin se voi olla turhaa. Kuitenkin oli hänen mielestään tässä kysymys asiasta, jossa pohjoismaiden tulisi toimia yhteisymmärryksessä. Hän neuvottelisi siitä mielellään virkaveljiensä kanssa, minkä hän kuitenkin ei uskonut voivan tapahtua ennenkuin syyskuussa yleiskokouksen aikana Genève'issä. Kysyin tämän johdosta, voinko käsittää hänen sanansa niin, ettei Tans-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ka määrittele kantaansa Argentiinan ehdottamaan sopimukseen ennen yleiskokousta, vastasi herra Munch käsittäneeni hänet oikein.

Kööpenhaminassa, 30 p:nä huhtikuuta 1935.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

Höfchenhainassa olevan lähetysten rap. n:o 9.

Ministeri Thesleff.

10/5 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 10 p:nä toukokuuta 1935.

Nº 691.

16 b7/ae. 35
13/5.35
OSASTO
5 C3

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 9, jonka nimikkeenä on:

Tyytymättömyyttä valuuttalisenssi-järjestelmään.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Wittig

Herra Professori Rolf Wittig,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Kööpenhamina-ssa 10 p:nä touko-kuuta 1935.

Asia: Tyytymättömyyttä valuutta-
lisenssijärjestelmään.

16 67 hae. 35
13/5.35.
5 C3

Lähetystöllä ei toistaiseksi ole tietoja siitä, missä määrin t.k. 1 p:nä tapahtuneessa valuuttalisen sen jaossa lisenssejä on annettu Suomelle. On kuitenkin luultavaa, että niitä Suomenkin osalle on tullut niukasti, koska tuojapiirien tyytymättömyys viimeisen jakelun johdosta kaikesta päättäen on suurempi ja yleisempi kuin ennen. Kun lukee eräitä oikeiston ja venstrepuolueen lehdissä olevia kirjoituksia, on taipuvainen uskomaan, että valuuttasäännöstelystä kohta tehdään loppu, niin epäonnistuneeksi ovat ne leimanneet koko lisenssisysteemin, eivätkä hallituspuolueiden lehdet juuri ole kysymykseen puuttuneet. Tällaisen johtopäätöksen tekeminen ei kuitenkaan olisi paikallaan, sillä hallituspuolueet ovat epäilemättä ainakin toistaiseksi jyrkästi lisenssijärjestelmän kannalla, jota paitsi muissakin puolueissa on sen kannattajia. Ilmeisesti eivät kuitenkaan hallituspuolueet ja hallitus ihan väheksy viime päivinä esitettyä kritiikkiä, koska on pidetty tarpeellisena että ne kaksi henkilöä,

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

joista valuuttasäännöstelyn toteuttaminen ensi sijassa riippuu, Kauppaministeri Hauge ja Nationalbankenin pääjohtaja, entinen raha-asiaiministeri Bramsnas, ovat antaneet haastatella itseään lisenssikysymyksestä. Mahdollisesti tarkoitettiin heidän haastatteluillansa myös paralysoida sen suuren Grosserer-Societetets Komitéen kokouksen vaikutusta, jossa eilen täkäläisessä pörssissä annettiin yksimielinen tuomio valuuttasäännöstelystä.

Social-Demokratenin t.k. 8 p:nä julkaisemassa pitkässä haastattelussa huomauttaa kauppaministeri että, kun Tanskan vienti, joka v. 1929 oli 1700 miljoonaa kultakruunua, on laskenut 1200 miljoonaan paperikruunuun, joiden arvo on vain 48 kultaäyriä, niin ei enää voida ostaa yhtä paljon kuin ennen, varsinkin kun eräitä tavaroita ei voida hankkia sieltä, missä ne ovat halvimpia. Hän mainitsi esimerkkinä kivihiilet, joita Tanska voidakseen sijoittaa maataloustuotteensa on pakotettu ostamaan Englannista, vaikka niitä halvemalla voisi saada Puolasta. Mitä raaka-aineisiin tulee, jatkoi hän, annetaan lisenssejä niiden ostamiseen, mutta luonnollisesti ei niitäkään ostettaessa saada tuhлата, vaan on ensi sijassa koetettava tulla toimeen tanskalaisella tavaralla. Tanskassa on puutavaraakin, joskaan ei kaikkia tarvittavia lajeja, ja monessa kohdin voidaan puun sijasta käyttää rautabetonkia. Yleensä on pyrittävä siihen, ettei tuoda valmisteita raakatavarain kustannuksella. Jos valuutan säännöstelystä luovuttaisiin, lopettaa hän, olisi seurauksena taloudellinen romahdus (økonomisk Sammenbrud). Pankkien olisi pakko suu-

resti supistaa luotonantoon, diskontto kohoaisi kovasti, samoin muut korot, kustannukset nousisivat, työttömyys kävisi suuremmaksi, kruunu menettäisi arvonsa. Kurjuus, joka tästä seuraisi, olisi arvaamaton. Ensi sijassa tulisi sen uhriksi työväenluokka ja kaikki palkannauttijat, mutta uhriksi joutuisivat myös kauppiaat.

Nationalbankenin pääjohtajan, Bramsnäsin, haastattelu julkaistiin eilen sekä Social-Demokratenissa että useimmissa porvarillisissa lehdissä. Ensi sijassa koettaa herra Bramsnäs siinä näyttää, ettei tavarain puutetta ole, ja todistaa hän tämän sillä, että on runsaasti valuutta-attesteja, joita ei ole käytetty, jättäen kuitenkin mainitsematta, mistä tämä johtuu. Hän tunnustaa, että eräissä tapauksissa valuuttaa ei ole annettu rakennustoiminnalle. Ja hän päätyy siihen, että kun kerran ostetaan ulkomailta 1350 miljoonalla kruunulla, niin ei voi olla puhetta puutteesta.

Grosserer-Societetets Komitéen kokoonkutsuma edellä mainittu kokous oli eilisiltana ja otti siihen osaa lähes 1000 tukkukauppiasta. Alustuksessa ja lukuisissa puheenvuoroissa arvosteltiin lisenssijärjestelmää varsin ankarasti, mutta erikoisen uutta ei esiintuotu. Lopuksi kokous ihan yksimielisesti hyväksyi päätöslauselman, jossa m.m. sanotaan, että Tanska kohta neljä vuotta kestäneen tuonnin säännöstelyn aikana on supistanut vientiään ja luonnottomalla tavalla saattanut tuontinsa kalliimmaksi sekä sen kautta lisännyt valuuttavelkaansa, samalla kuin

eräillä aloilla on syntynyt tavarain puute vahingoksi koko yhteiskunnalle. Valuutan säännöstely on kokonaan pettänyt ne tehtävät, jotka aiheuttivat sen aikaansaamisen ja on se kaikista systeemeistä, jotka voivat tulla kysymykseen, yhteiskunnallisesti vahingollisin. Kauppiaskunta on - ei itsensä tähden, vaan koko yhteiskunnan - valmis neuvottelemaan nykyisen systeemin lakkauttamisesta (Afvikling).

Joskin kauppiaskunta yhä enemmän on asettunut kannattamaan nykyisen systeemin lakkauttamista ja joskin tyytymättömyys siihen yleensä on käynyt entistä suuremmaksi - ensi sijassa sen tähden että lisenssijärjestelmää on viimeksi kuluneena vuotena sovellettu entistä paljokaankarammin -, niin olisi ymmärtääkseni liian optimistista uskoa, että siitä kohta luovutaan. Nykyiselle hallitukselle on lisenssijärjestelmän ylläpitäminen prestige-asia, jota paitsi se ainakin hallituksen enemmistölle on asiallisesti tärkeä, valtio kun lisenssijärjestelmän avulla voi kontrolloida miltei koko taloudellisen elämän maassa, jossa kuten Tanskassa tuonti ja vienti merkitsevät niin harvinaisen paljon. Ja luultavaa on, että hallituspuolueet pysyvät hallituksen takana ja että ne saavat jonkun verran apua muualtakin. Mutta toiselta puolen ei voi olla kinnittämättä huomiota siihen että, kuten yllä esitetystä lienee käynyt selville, lisenssikysymys on eräänlaisessa käymistilassa, joka ehkä voi kristallisoida jotakin uutta, joka Suomen viennin kannalta olisi vähemmän vahingollista

kuin nykyinen järjestelmä, jonka soveltaminen on käynyt ylivoimaiseksi. Jos tästä soveltamisesta käytän sanaa anarkia, niin tämä sana tässä yhteydessä ei ole minun keksimä, vaan käytti sitä eilen virkahuoneessaan eräs korkea virkamies, jonka luokse olin mennyt puhumaan eräästä lisenssiasiasta.

Kööpenhaminassa, 10 p:nä toukokuuta 1935.

Roy Mellin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3

ASIA: _____

Kooperatiivissa olevan lähtösten rap. n:o 10.

Ministeri Thesleff.

3/6 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 3 p:nä kesäkuuta 1935.

Nº 799.

17/68 re.	35
6/6.35	2
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 10, jonka nimikkeenä on:

Keskusteluja valuuttalisensseistä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thiel

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 799.

Kööpenhamina-ssa 3 p:nä kesä-kuuta 1935.

Asia: Keskusteluja valuuttalisens-
seistä.

1768 he. 85
4/6-35
5 C3

Olen viime aikoina erikoisesti koettanut ajaa valuuttalisenssien myöntämistä fajanssi- ja kristallitavaroille, käyttäen aseinani m.m. galvanisia paristoja. Toisin minulla ei ole ollut tietoja siitä, että kristallienkin tuontia varten kuluvaksi jakokaudeksi olisi annettu niukalti lisensejä, mutta kun O.Y. Arabia A.B. on ilmoittanut saaneensa varsin vähän lisensejä ja kun kristalleille yleensä on annettu lisensejä samojen perusteiden mukaan kuin fajansseille ja kun yleensä ollaan siitä mieltä että lisensejä on annettu - yksin Saksallekin - niukemmin kuin ennen, olen pitänyt tarkoituksenmukaisena vaatia lisälisenssejä sekä fajansseille että kristalleille. Uskoin jo että olin onnistunut, sillä olin taipuvainen tulkitsemaan erään ulkoasiainministeri Munchin lausunnon puolesta lupauksena, mutta huomasin sitten, että häntä oli kohdannut vastarinta. Ja kun lisälisenssien myöntämisestä ei kuulunut mitään, kävin tänään herra Munchin puheilla. Hän ymmärsi heti, minkä tähden tulin, ja

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

rupesi itse puhumaan lisensseistä. Lausui, että hänelle oli huomautettu, että fajanssien ja kristallien tuonti Suomesta Tanskaan v. 1931, jonka vuoden tuonnin mukaan lisenssejä annetaan, oli ollut pienempi kuin v. 1934, jolloin erehdyksestä oli annettu liian paljon lisenssejä, ja että sen tähden oli vaikeata nyt antaa Suomelle lisälisenssejä. Hän oli sen tähden määrännyt, että hänelle hankittaisiin asiaa valaisevia numeroita, jonka jälkeen asia ratkaistaan. Huomautin hänelle, että v. 1933 oli annettu jonkun verran enemmän tässä kysymyksessä olevia lisenssejä kuin v. 1934. Sain sen käsityksen, että herra Munch mielellään näkisi, että näitä lisenssejä myönnettäisiin, ja olen taipuvainen uskomaan, että saamme jonkun verran lisää. Mutta valitettavasti vuoden 1931 numerot ovat meille kovin epädullisia.

Kun toukokuun puolivälissä kerran keskustelin lisenssiasioista ulkoasiainministeri Munchin kanssa, lausui hän, että ehkä olisi syytä että Tanska ja Suomi ryhtyisivät erikoisneuvotteluihin näistä asioista, jotta saataisiin aikaan joku sopimus, niin kuin lähipäivinä oli tarkoitus ryhtyä neuvotteluihin Norjan kanssa. Mielestäni ei ollut otollista nyt tarttua tähän ehdotukseen. Vuotta aikaisemmin olisi kantani ollut toinen, sillä v. 1933 ei Suomen vienti Tanskaan ollut suurempi kuin

Tanskan vienti Suomeen, ollen molemmat n. 140 miljoonaa markkaa. Mutta kun Tanskan vienti Suomeen v. 1934 kasvoi vain 160 miljoonaan markkaan, kasvoi Suomen vienti Tanskaan samana aikana 220 miljoonaan markkaan. Jos syksyyn mennessä näyttäytyisi, että Suomen vienti Tanskaan vähenee ja Tanskan vienti Suomeen suurenee, voisi ehkä olla syytä erikoisneuvotteluihin Tanskan kanssa.

Norjasta oli täällä neuvottelemassa tilastollisen päätoimiston johtaja Jahn, taloudellisiin kysymyksiin hyvin perehtynyt mies, joka oli raha-asiaiministerinä Mo-winckelin viime maaliskuussa kaatuneessa hallituksessa. Tanskalaisten mukaan Norja tahtoi näitä neuvotteluja, norjalaisten mukaan taas Tanska. Norja vaati yleensä enemmän valuuttalisenssejä, Tanska helpoituksia autojen viennille Norjaan, jossa autojen tuonti on säännöstelyn alaisena ja jonne aikaisemmin on viety melko paljon Tanskassa kokoonpantuja amerikkalaisia autoja. Neuvottelut eivät johtaneet mihinkään tulokseen, eikä Jahn lähtiessään täältä ollut uskonut, että myöhemminkään saataisiin sopimusta aikaan.

Kun noin vuosi sitten täällä huomautin, että valuuttalisenssejä myönnettäessä olisi otettava huomioon myös ne huomattavat summat, jotka Tanska Suomesta sai laiva-rahteina, ei yleensä tahdottu tunnustaa, että näin saatuja tuloja voitaisiin pitää yhdenveroisina tavarain myynnistä

saatujen tulojen kanssa. Vuoden kuluessa on tässä suhteessa kuitenkin tapahtunut muutos. Ei enää kielletä, että laivarahteihin on kiinnitettävä melkoinen huomio. Kun hollan ministeriön kauppapoliittisen osaston päällikölle, ministeri Mohrille kerroin hankkineeni kaksi asiaa valaisevaa selvitystä ja että toisen mukaan Tanska rahteina Suomelta saa 70 miljoonaa markkaa, toisen mukaan 80 miljoonaa, lisäten että luonnollisesti en voinut vakuuttaa, että tällaiset arviolaskelmat ovat ihan täsmällisiä, lausui hän, että tanskalaisten laskelmien mukaan Tanska rahteina saa Suomelta 6 ja 7 miljoonan kruunun välillä ja että laskelmamme siis melkein menevät yhteen.

Keskustellesani ministeri Mohrin kanssa lisälisenssien myöntämisestä fajansseillemme ja kristalleillemme, lausui hän, että Suomelle nykyiselle toukokuun 1 p:nä alkaneelle jakokaudelle oli annettu lisenssejä 6 ja 7 miljoonan kruunun välillä ja että todennäköisesti voitaisiin antaa lisälisenssejä fajansseille ja kristalleille siten, että vastaava summa vähennettäisiin puutavaroille ja paperille myönnettyistä lisensseistä. Tällaiseen järjestelyyn en voinut suostua, jonka tähden huomautin, että ne lisenssit, joita pyydettiin fajanssien ja kristallien tuontia varten, olivat niin pienet, että ne voitiin antaa lisäksi ennen myönnetyille lisensseille ilman että puutava-

roille ja paperille myönnettyjä lisensejä vähennetään.

Jotta ulkoasiainministeriö paremmin voisi vaikuttaa lisenssien jakeluun, on nyt järjestetty asiat niin, että Tanskan Helsingin lähetystön entinen sihteeri Penschardt, joka viime kuussa siirrettiin ulkoasiainministeriön ja jota pidetään taloudellisiin kysymyksiin perehtyneenä, palvelee ministeriössä vain pari aamutuntia ja loput virastoaajasta valuuttakonttorissa. Toistaiseksi on liian aikaista lausua mielipidettä siitä, onko meille tästä suurempaa hyötyä.

Viime aikoina on lehdissä ja poliittisissa kokouksissa entistä enemmän väitely tuonnin säännöstelyn tarkoituksenmukaisuudesta. Mitään uutta ei ole esitetty.

Kööpenhaminassa, 3 p:nä kesäkuuta 1935.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 11.

O. a. Asiamies. Numelin.

24/6 1985.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 25 p:nä kesäkuuta 1935.

Nº 865.

ULKOASIAINMINISTERI		
No 18/68 ae. D. 1935		
28/6-35	9	171
ASIA	LUOTO	ASIA
5	03	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 11, jonka nimikkeenä on:

Englantilais-saksalainen laivastosopimus ja Tanska.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

R. Nuutila

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Kööpenhamina-ssa 24 p:nä kesä-kuuta 19.35.

Asia: Englantilais-saksalainen lai-
vastosopimus ja Tanska.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
18/68 Re. 1935		
28/6-35	9	LEI.
ASIA	OSASTO	ASIA
5	C3	

Laivastosopimus, jonka mukaan Saksa virallises-
tikin on taas merivaltio Itämerellä, koskee tietysti
kaikkia Itämeren valtioita, mutta ehkä suuremmissa mää-
rin Tanskaa.

Sodan jälkeen, jolloin Englanti de facto oli
Itämeren ainoa suurvalta, lukuunottamatta ehkä Venäjää
idässä, ei Tanskan desarmément- ja neutraliteettipoliti-
kalla ole ollut ainakaan monipuolista merkitystä. Tans-
kan Iso- ja Vähä-Beltit ovat olleet avoinna. Kun Sak-
sa nyt lähitulevaisuudessa, taikka nyt jo, on numero 1
Itämerellä, muuttuu Tanskan asema tietysti jossain mää-
rin. Tosin esim. "Völkischer Beobachter" Saksassa kir-
joitti samana päivänä, jolloin laivastosopimus allekir-
joitettiin, että ainoastaan Tanskalla on täydellinen ja
kieltämätön yksinoikeus Isoon- ja Vähään-Belttiin, jonka
johdosta Tanska voi oman harkintansa mukaan joko kiel-
tää tai sallia läpikulun. Mutta tulisiko tämä olemaan
Saksan virallinen kanta myöskin sodan uhatessa, sitä suu-
resti täällä epäillään!

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Tanskan lehtikommentariot laivastosopimuksen johdosta ovat toistaiseksi olleet verrattain harvat. Sosialidemokraattinen, samoin kuin radikaalinenkin lehdistö on välttänyt kommentarioita, selittäen vaan mitä sopimus sisältää. "Berlingske Tidende" on haastatellut pääministeri Stauningia sopimuksen merkityksestä Tanskalle, mutta on herra Stauning vaan lausunut: "det kan jeg ikke udtale mig om". Ja niin myöskin laivastopäällikkö, amiraali Rechnitzer.

Konservatiivisen puolueen päälehti "Dagens Nyheder" näkee johtavassa kirjoituksessaan t.k. 20 p:ltä suoranaisen kehoituksen Tanskalle luopua aseistariisumispolitiikastaan ja luoda Tanskasta sotilaallinen valtio ja merivaltio, jolla on Itämeren avaimet, ellei Tanska - sodan syttyessä - tahdo nähdä toisen valtion ottavan Tanskaa haltuunsa.

"Berlingske Tidende'ssä" oli t.k. 20 p:nä kirjoitus laivastosopimuksesta "Flaade-Aftalen og Østersøen", joka täten oheenliitetään.

Kööpenhaminassa, 24 p:nä kesäkuuta 1935.

R. Munnellin

Flaade-Aftalen Østersøen.

Flaade-Aftalen mellem England og Tyskland har den største Betydning for det fremtidige maritime Styrkeforhold i Østersøen, hvilket paavises i denne Artikel, som vi har modtaget fra sagkyndig Side.

DET er selvfølgelig rigtigt, naar det fra flere Sider fremhæves, at den britisk-tyske Flaadeaftale i betydelig Grad vil ændre de strategiske Forhold i Nordsøen og paany gøre dette Afsnit til et Farvand, der vil paakalde Englands, ja, hele Europas Opmærksomhed, bl. a. vil den fra Verdenskrigens Tid særdeles følelige engelske Efterladenhed m. H. t. i Tide at skabe Baser for Optraeden i Nordsøen og den sydlige Del af Nordhavet sikkert ikke blive gentaget, men i dette Farvand vil den tyske Flaade dog trods alt vedblive at være den engelske underlegen, saasnt der bliver Tale om en Koncentration under alvorlige Forhold, og Underlegenheden vil være adskilligt føleligere end i Verdenskrigens Tid.

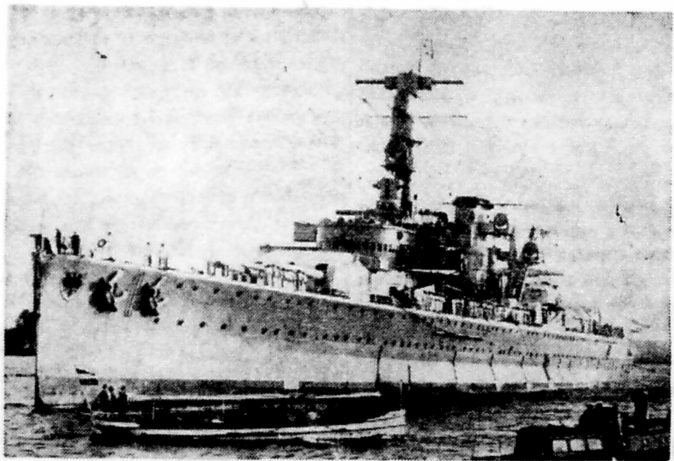
I Østersøen ligger Landet derimod ganske anderledes, omend man selvfølgelig altid maa regne med, at den tyske Flaade under alle Forhold maa sikre Kielerkanalens vestlige Indløb og de ved Helgolandsbugten liggende meget betydningsfulde Handelscentre. I Østersøen vil den tyske Flaade i det kommende 10-Aar arbejde sig frem til at blive den virkelige Stormagt paa Søen, saafremt da Udviklingen af den russiske Flaade ikke bringes ind i et ganske andet Spor, end Tilfældet har været i Aarene efter Revolutionen. Om Bygning af virkelige Krigsfartøjer synes der foreløbig ikke at kunne blive Tale paa russiske Beddinger, selv mellemsvære Krydsere er i de seneste Aar forsøgt bygget i Udlandet og da navnlig i Italien, der jo paa det sidste har overtaget en væsentlig Del af Englands Rolle som Leverandør af flydende Materiel til 2. Rangs Flaademagter. Der

er i alt Fald, saa vidt man ved, ikke bygget større Krigsfartøjer i Rusland siden Revolutionen, men det maa i denne Henseende paapeges, at nogen eksakt Viden om Ruslands maritime Forhold i Virkeligheden ikke er for Haanden.

* * *
Meddelelsen om, at Tyskland vil bygge 5 nye 22,000 Tons Slagskibe lader forstaa, at den fremtidige Slagskibsflaade derefter vil komme til at bestaa af de 5 Skibe à 10,000 Tons af „Deutschland“-Klassen samt af de nye 22,000 Tons Skibe, da det nu tilfaldte Forholdstal hermed er udnyttet fuldtud.

Overfor denne Magtfaktor besidder

Polen besidder overhovedet ikke Skibe, der kan betegnes som søgaaende Kampskibe, og Sverige har af moderne Materiel kun sine 3 Orlogsskibe af „Sverige“-Klassen, der er paa ca. 7000 Tons og fører 4 Stk. 28 cm og 8 Stk. 15 cm Kanoner. Til Anvendelse i Skærgaarden og Kystfarvandet raader desuden Finland over 2 Kystpanserskibe paa 4000 Tons og armeret med 4 Stk. 25,4 cm og 8 Stk. 10,5 cm Kanoner. I rent Kampskibsmateriel vil Tyskland saaledes selv om betydelige Kræfter stadig maa bindes i Nordsøen, omkring 1940 være alle Østersømagters absolutte Overmand, Frankrig har jo i sin

Det tyske Panserskib „Deutschland“.

de mere betydningsfulde Østersøstater følgende Enheder:

Rusland: 3 Slagskibe à 23,400 Tons i Østersøen, 1 Slagskib a 23,400 Tons i Sortehavet, disse Skibe er dog alle fra 1911, selv om de utvivlsomt er moderniserede i Mellemtiden, de er alle armeret med 12 Stk. 30,5 cm og 16 Stk. 12 cm Kanoner.

„Dunkerque“-Klasse, der er paa 26,000 Tons, demonstreret, at Skibe af omtrentlig samme Størrelse, som de nye tyske kan føre 8 33 cm og 16 15,5 cm Kanoner og dog løbe 30 Knob, en Type der vil være ethvert Skib i Østersøen overlegent.

For de mellemsvære Krydsere Vedkommende besidder Tyskland i

Øle
Ret
ne
Skib
5 st
ser
saa
gyn
M
dob
kri
pas
ove
for
der

D
fale
Bry
hed
fine
ske
som
er
sa
ske
off
end

I
der
utv
Tas
den
væ
ma
For
utv
der
tyd
tue
Øst
sum
ikke
frem
men
en
lige
den
væ
For
Stø

n og

Øjeblikket godt 40,000 Tons, men har Ret til ca. 100,000 Tons mere, i denne Klasse besidder Rusland ialt 7 Skibe à 7000 Tons, men heraf er de 5 stationeret i Sortehavet, og 4 Krydsere, der skulde bygges i Italien, er saa vidt vides endnu ikke paabegyndt.

ikke
aa-
af
ogs-
er
28
Til
Kyst-
land
Tons
og 8
amp-
edes,
adig
1940
lutte
sin

Med de nu projekterede 50 Torpedobaade og 30 Undervandsbaade omkring 800 Tons faar Tyskland ogsaa paa dette Felt total Overlegenhed overfor alle Østersømagterne, hver for sig eller samlet, en Konstellation, der dog vist er utænkkelig.

. . .

Det er denne Situation, der bl. a. er faldet Frankrig og Polen stærkt for Brystet; det er jo ingen Hemmelighed, at Frankrig har meget betydelig finansiel Interesse saavel i den polske Flaades Udbygning som i Landet som Helhed. De polske Skibe, der ikke er overtaget efter Krigens Fallitbo, er saaledes næsten alle bygget paa franske Værfter, og adskillige polske Søofficerer har faaet deres videregaaende Uddannelse samme Sted.

En tysk Flaade af de Dimensioner, der nu bliver Tale om, skrinlægger utvivlsomt for stedse den utopiske Tanke, der dog i Aarene efter Verdenskrigen slet ikke saa sjældent har været fremme i Pressen, om en fransk maritim Støtteaktion i Østersøen til Fordel for Polen. Mange Steder vil det utvivlsomt blive hilst med Glæde, at der nu maritimt synes skabt et betydeligt, flydende Bolværk mod eventuelle sovjet-russiske Tanker om Østersøen som russisk „mare clausum“, en Tanke, der utvivlsomt heller ikke har været engelske Politikere fremmed. For Danmarks Vedkommende er Forholdene vel bragt ind i en Skure, der i højere Grad end tidligere fører Tanken hen paa Forholdene før Verdenskrigen, dog med det væsentlige Forbehold in mente, som Forringelsen af den danske Flaades Størrelse og Effektivitet betinger.

paa
rube
som
16
30
vert
res
1

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₃

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 12.

v. e. Asiamiehiksi Numelin.

23/7 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N° 963.

Kööpenhaminassa, 23 p:nä heinäkuuta 1935.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19/68 Sar D. 1135		
25/7-1935		
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C 3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 12, jonka nimikkeenä on:

Etelä-Jyllanti.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

D. Nunneli

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Kööpenhamina-ssa 23 p:nä heinä-kuuta 1935.

Asia: Etelä-Jyllanti.

19/68 h.c.	35
25/7-35	
5	03

Tanskan ulkoasiainpolitiikassa on tätä nykyä, kuten usein ennenkin on ollut asianlaita, kaksi päämomenttia, jotka oikeastaan sulautuvat yhteen, sillä molemmat riippuvat Tanskan-Saksan suhteista: Etelä-Jyllannin kysymys ja Belttien neutraliteetti. Molemmat momentit ovat viime aikoina taas tulleet päivän polttaviksi kysymyksiksi.

Sodan jälkeen eivät Belttien, yhtä vähän kuin Juutinraumankaan vesistöt, ole olleet päiväjärjestyksessä, koska ne de facto ovat tanskalaisia aluevesiä (Juutinrauma tanskalais-ruotsalainen) jos kohta Englannin laivaston - mutta pääasiallisesti vaan Englannin - laivat ovat vapaasti käyttäneet näitä reittejä.

Englannin-Saksan laivastosopimuksen johdosta on kysymys suuresti muuttunut, Saksasta kun taas on tullut Itämeren laivastovaltio N:o 1. Kysymys kiinnittääkin Tanskan huomiota paljon enemmän kuin lehdistä käy selville.

Tämä kysymys on läheisessä yhteydessä Tanskan toisen ulkopoliittisen kysymyksen kanssa, nim. Etelä-Jyllan-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nin kysymyksen kanssa. Tanskan hallituksen saksalaisystävällisellä Genève-politiikalla viime keväänä oli tietenkin Etelä-Jyllantilainen tausta.

Etelä-Jyllannin kysymys tuli jälleen aktuaaliseksi Hitlerin régime'n kautta ja on sen jälkeen käynyt yhä polttavammaksi. Täytyy nimittäin myöntää, että maailmansodan jälkeen, tai Versailles'n rauhansopimuksen jälkeen, tanskalainen optimistinen luonne hyvinkin pian alkoi pitää Etelä-Jyllannin kysymystä päiväjärjestyksestä poistettuna. Etelä-Jyllanti, niin ajateltiin yleisesti Tanskassa, oli vanhaa tanskalaista aluetta ja sen väestö oli tietysti iloinen ja kiitollinen jälleenyhdistämisestä. Silloin suuri osa Tanskaa - ja voidaan kai sanoa sen taantuneen verrattain riippumatta puolueista - vaan moititi Tanskan valtuuskuntaa siitä, ettei entisestä historiallisesta Tanskan alueesta vaadittu takaisin annettavaksi Tanskalle vielä suurempaa aluetta. Nyt melkein koko Tanska on selvillä siitä, että juuri siinä, ettei Tanska silloin jälleenyhdistänyt alueeseensa muita osia kuin missä silloin, kansanäänestyksen kautta, todettiin olevan selvä tanskalainen enemmistö, Tanskalla nyt on ainakin jonkunlainen valtti Saksaan nähden.

Tønder (Tonderen), joka oli ainoa kaupunki, jossa saksalaisten lukumäärä läheni 50 %:ia, on sittenkin ollut "rauhallisempi" kaupunki kuin Aabenraa (Apenrade), joka nykyään on saksalaisten päälinnoitus (vaikka saksalaisten lukumäärä siellä on vaan vähän yli 30 %) samoin kuin Haderslev (Hadersleben) oli Saksan aikana tanskalaisuuden

pääasiallisimpia tyyssijoja.

Huolimatta Berliinin hallituksen vakuutuksista, ettei Saksalla ole mitään rajavaatimuksia tai rajanmuut- to- tarkoituksia Tanskaan nähden, jatkuu saksalaisten kii- hoitustyö Etelä-Jyllannissa jatkumistaan. Ja tanskalaiset - nimittäin ne tanskalaiset, jotka seuraavat kysymystä (sillä suuri osa ei vielä tahdo nähdä mitään vaaraa saksalaisten rajapolitiikassa) - kysyvät itseltään, ja täy- dellä syylläkin, mistä kaikki ne saksalaiset varat tule- vat, joita erilaiset saksalaiset yhdistykset Kielissä, Rendsburgissa ja Hampurissa - puhumattakaan Aabenraan saksalaisista yhdistyksistä - käyttävät rajatyötään var- ten. Mistä, jollei Berliinistä? Ja ovatko Hitlerin va- kuutukset näin ollen kestäviä. Sillä kysymys ei ole mistään pienistä summista.

Saksalaiset käyttävät hyväkseen Etelä-Jyllannin nykyistä maatalouspulaa, joka täällä on kärjistyneempi kuin muualla Tanskassa. Sodan jälkeen, jolloin Etelä-Jyllanti (eli Nordschlesvig) jälleenyhdistettiin Tanskaan, oli se - saksalaisten taholta tahallisesti - laiminlyöty maanosa. Silloin Tanska antoi avuliaasti Etelä-Jyllannille laino- ja ja hypoteekkilainoja - Tanskan kruunu oli silloin paljon alhaisempi kuin nyt - puhumattakaan siitä, että Tanska vähitellen rupesi rakentamaan uusia valtateitä, sa- tamia, sähkölaitoksia j.n.e. Varsinkin tilanomistajat - ja suurin osa Etelä-Jyllannin väestöä on maatalousväkeä - saivat helposti lainoja. Uusia pankkeja perustettiin ja

Kööpenhaminan suurpankit perustivat sinne myös haaraosastojaan. Kolmen viime vuoden aikana on korkojen takaisin maksaminen käynyt tilanomistajille vaikeammaksi. Pakkokuuto-kauppojen lukumäärä on noussut. Ja tätä seikkaa saksalaiset varsinkin käyttävät hyväkseen. Saksalaisten tilanostot ovat, varsinkin viime vuonna, sangen huomattavasti kasvaneet, samoin kuin uusien saksalaisten koulujen perustaminen. Saksalaiset koululaiset saavat kaikenlaisia etuja: vapaat weekend-liput Saksan puolelle j.n.e.

Saksa koettaa jättää huomioon ottamatta nykyisen Saksan-Tanskan rajan olemassaolon. Pieni esimerkki! Tullessani kesäkuussa lomaltani maanteitse takaisin Tanskaan, huomasin, että Saksan puolella rajaa - päämaantien varrella - ei ole mitään ilmoitustauluja rajasta, kuten esim. kun tullaan Saksan-Belgian, Saksan-Sveitsin rajalle ("5 Km. zur Gränze" j.n.e.). Saksan puolella on täällä vaan osviitta Tanskan rajakaupunkeihin ("nach Sonderburg 36 Km, nach Apenrade 43 Km"), rajasta ei ilmoiteta mitään. Itse rajalla on Saksan puolella vaan pieni rajavartiostotalo, jonka seinällä on kirjoitus: Zoll-Told, mutta ei Grenzestelle, kuten muualla. Tietysti tämä on tahallaan järjestetty.

Ja mitä Tanska nyt tekee Etelä-Jyllannin kysymyksen uudessa vaiheessa? Antaa vielä suurempia lainaetuja ja korkohelpoituksia Etelä-Jyllannin tilanomistajille kuin muille tanskalaisille, perustaa uusia yhdistyksiä ja, mikäli mahdollista, uusia tanskalaisia kouluja, sijoittaa

kruununprinssin kesäasunon Etelä-Jyllantiin (kahden penin- kulman päähän Saksen rajasta), lisää, paljonkin, Tanskan rajavartiostoa ja vahventaa rajapuolustusta. Olen sotilaa- liselta taholta kuullut, että viime vuosina armeijan tar- mokkaalla päälliköllä ei ole ollut minkäänlaisia vaikeuk- sia, ei hallituksen eikä Rigsdag'in puolelta, kun hänellä tässä suhteessa on ollut vaatimuksia. Asiallisesti Etelä- Jyllannin puolustus on tietysti enemmän kunniaakysymys kuin teknillisesti sotilallinen kysymys. Se on viittaus Sak- salle.

Entä Etelä-Jyllannin ja sen väestön suhtautumi- nen asiaan!

Ensiksi pieni maantieteellinen huomautus. Etelä- Jyllanti tekee kyllä aivan yhtä tanskalaisen vaikutuksen kuin esim. muu Jyllanti tai Själlanti, kun asutusta tar- kastelee maantieteelliseltä kannalta. Tanskalaisten talon- poikaistalojen tyyli ja koko viljelyskulttuuri on aivan sama kuin muualla Tanskassa aina Flensborgiin saakka. Ete- lä-Jyllannin kaupungeilla ei ole mitään saksalaisia piir- teitä, lukuunottamatta joitakuuta yksityisiä rakennuksia (ent. saksalaiset kasarmit ja berliiniläinen huvilakaupunki Søn- derborgin ulkopuolella). Jos asutuskulttuuri on kansanluon- teen ilmaisu, on Etelä-Jyllanti, siinä suhteessa, hyvinkin tanskalainen. Mutta tätä sääntöä ei kai saa liiaksi y- leistää. Varmasti on olemassa melko suuri väestönosa, joka on läpeensä tanskalaista mielipiteiltään, - heidän edusta- jansa ovat tanskalaisten yhdistysten päämiehiä, koulujen ja

sanomalehtien johtomiehiä. Mutta toiselta puolen on myöskin olemassa huomattava osa, jonka perheet ja suku ovat "blandet sammen Tysk og Dansk Blod og Sindelag gennem Sekler", joilla kyllä on tanskankieli äidin- ja kotikielenä, mutta jotka hallitsevat saksankieltä melkein yhtä hyvin ja jotka kulttuurikysymyksissä suhtautuvat lähemmin Saksaan kuin Tanskaan.

Olen viime vuosina pari kolme kertaa käynyt Etelä-Jyllannissa ja olen monelta taholta kuullut, että Saksan propaganda, varsinkin kahden viime vuoden aikana, ei ole ollut ilman tuloksia, että nazismillä täällä on ollut suurempi vetovoima kuin muualla Tanskassa, että täällä jo löytyy huomattaviakin tanskalaisia piirejä, jotka ovat "nazifioidut". Sitäpaitsi on täällä piirejä, - tämän on allekirjoittaneelle kertonut eräs tunnettu tanskalainen kouluunrehtori, joka pari vuotta sitten "siirrettiin" Sønderborgiin vartavasten valvomaan tanskalaisuuden etuja siellä - jotka ovat verrattain välinpitämättömiä mitä politiikkaan tulee, jonkun verran "kansanvälisiä", enemmän tanskalaisia v. 1919, kansanäänestyksen aikana, jolloin Tanskan asema oli vahvempi, vähemmän tanskanmielisiä nyt, kun Saksan asema on vahvempi -, realistinen taloudellinen katsantotapa ei muutenkaan ole vieras tanskalaisille. Aina-kin Själlannin tanskalaiset myöntävät, ettei Etelä-Jyllannin väestö ole, suurin piirtein katsottuna, erittäin sympaattisia kansalaisia.

Mutta! Enemmän kuin Tanskan politiikka on ete-

läjyllantilaisiin alkanut vaikuttaa vähitellen muiden pohjoismaiden osoittama mielenkiinto mitä tulee Etelä-Jyllannin nykyisen rajan säilyttämiseen. Tanska käyttää tietysti hyväkseen tätä seikkaa. Tanska on, ja on aina ollut, enemmän "skandinaivialainen" Tanskalle vaikeina aikoina kuin muuten, mikä on luonnollista, sillä Tanska onkin kaikissa suhteissa enemmän, niin sanoakseni, Eurooppaa kuin muut pohjoismaat.

Pohjoismaiden sanomalehtimiesten kokous viime toukokuussa oli tahallisesti sijoitettu osaksi myöskin Etelä-Jyllantiin ja olen varma siitä, että suomalaiset osanottajat myöskin käsittivät miten tärkeänä tanskalaiset pitävät muiden pohjoismaiden "tanskalaismielistä" suhtautumista Etelä-Jyllannin rajakysymykseen. Sillä Etelä-Jyllanti ja Tanska ovat tietoisia siitä, että tällainen mielipide on Etelä-Jyllannin väestöön ja Saksaan nähden suurempi poliittis-psykologinen voimamomentti ja tuki kuin vaan Tanskan emämaan sympatia jälleenyhdistettyä maanosansa kohtaan ja se, mitä Tanska voi taloudellisesti, poliittisesti ja kulttuurikysymyksissä sille tarjota.

Kööpenhaminassa, 23 p:nä heinäkuuta 1935.

R. Nuutila

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C J

ASIA:

Kööpenhaminassa oleva lähetystö rapatti n:o 15.

v. a. Asiamies Kumpulainen

20/7 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1011.

Kööpenhaminassa, 31 p:nä heinäk. 1935.

ULKOASIAI	
20/68 Tal.	35.
2/8. 35	159
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N:o 13, jonka nimikkeenä on:

Tanskan talonpojat Kööpenhaminassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

P. Manner

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Kööpenhamina-ssa 30 p:nä heinä-kuuta 1935.

Asia: Tanskan talonpojat Kööpen-
haminassa.

ULKOASIAININ	
20/68 Pal. S. 35.	
28-35	002
5	C3

Jo aikoja sitten suunniteltu Tanskan talonpoikaiskulkue on nyt siis tosiasia. Ainakin suunnitelman alkuasteella kohtasivat sitä vastatuulet. Nyt täytyy kuitenkin todeta, että talonpoikaiskulkue tapahtui hallituspuolueiden vastarinnasta huolimatta, jotka puolueet halusivat, jollei juuri tehdä sitä mahdottomaksi niin ainakin vaikeuttaa sen toteuttamista.

Vielä kuukausi sitten koettivat radikaalisten äänenkannattajat vähentää suunnitellun talonpoikaiskulkueen merkitystä, huomauttaen, että talonpoikaiskulkueen alkujärjestäjät, L.S-liike (Landbrugernes Sammenslutning), olisivat nazi-piirejä lähellä ja että henkilöt, jotka halusivat järjestää kulkueen, olivat pääasiallisesti suurtilallisia ja aateliskartanoitten omistajia. Tästä vii-
memainitusta seikasta on pääministeri Stauning myöskin useissa puheissaan kesän aikana huomauttanut. Vähitellen radikaalisten sävy kuitenkin muuttui.

Myönnettävä on, että ainakin alkusuunnitelmissa oli paljon turhaa mainosta ja suuria sanoja.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Oikeusministeri Zahle koetti sitten estää marssin tapahtumista Kööpenhaminan keskuksessa, nojautuen määräykseen, joka kieltää mielenosoituskulkueitten järjestelyn ("Demonstrationstog"), mutta Kuningas oli ilmoittanut aikovansa ottaa talonpojat vastaan. Ja Kööpenhaminan poliisin täytyi sentakia keksiä keino, jonka kautta talonpojat pääsisivät Kuninkaan puheille. Konservatiiviset lehdet tekivät suuren numeron Zahlen kiellosta, oikeiston johtaja Christmas Møller leimasi sen "elefanttityhmydeksi" ("Elefantdumhed"). Ja sitten päätettiin, että talonpojat saisivat kyllä erikseen, muttei kulkueissa, kokoontua Amalienborgplads'ille. Ja niin tapahtuikin - suurin piirtein katsottuna. Lähetystön Amaliegade'n puoleisista ikkunoista totesin kuitenkin, että melko suuri osa talonpojista myöskin marsi kolmen ja neljän miehen riveissä.

Talonpoikaiskulkueen tausta on tietysti maatalouden pulakausi, joka yhä edelleen on kriitillinen Tanskassa. Vielä viisi vuotta sitten oli Tanskan kokonaisvientä 1.700 milj. kruunua - siitä maataloustuotteiden vienti noin 1.400 milj. kruunua (munia, voita, sianlihaa), nyt vaan noin 800 milj. kruunua. Ja suurin osa tästä viennistä tapahtui Englantiin. Vähitellen on tilanne muuttunut, Englanti suosii pääasiallisesti dominionejaan. Mutta sitäpaitsi Tanskan maatalanomistajien velat ovat kasvaneet.

Että talonpojat ryhtyivät talonpoikaiskulkueeseen, riippui suureksi osaksi siitä, että he eivät enää usko hallituksen eikä Rigsdag'in tahtoon ja kykyyn järjestää tilannetta ja siitä syystä tahtoivat

puhua suoraan kuninkaalle.

Jos kohta L.S.-liike olikin kulkueen alkuunpanija, tuskin voidaan kieltää, ettei noin 80% Tanskan tilanomistajista nyt olisi talonpoikaiskulkueen takana. Tyytymättömyys on ollut suurin varsinkin Etelä-Jyllannissa, mutta on vähitellen levinnyt. Mitä hallitus ja Eduskunta toistaiseksi ovat tehneet maatalouden hyväksi ei tyydytä tilanomistajia. He haluavat viljajärjestelyn aikaansaamista, jonka kautta valtio voisi saada 20 milj. kruunua, uuden valuuttajärjestelyn aikaansaamista joko Tanskan kruunun arvoa alentamalla tai valuuttalisenssi-maksujen (s.o. tuontilisenssien) kautta maataloustuotteiden hyväksi; tästä pitäisi, heidän laskelmiensa mukaan, tulla 125 milj. kruunua vuosittain; sitä paitsi tahdotaan maatilaverojen alentamista - noin 25 milj. kruunulla - siis yhteensä noin 175 à 200 milj. kruunua maatalouden hyväksi.

Talonpoikais-mielenosoitus tapahtui, kuten lehdet ovat kirjoittaneet, sangen rauhallisesti, samoin talonpoikain matkat Kööpenhaminaan ja takaisin. Osanottajia oli noin 35.000, kaikilta Tanskan seuduilta. Amalienborgplads'illa ylläpitivät talonpojat itse järjestystä - poliisia ei ollut. Talonpoikain valtuuskunta, tilanomistaja Knud Bach'in johdolla, esitti Kuninkaalle maatalouden toivomukset, että maatalous olisi samassa asemassa kuin maan muut elinkeinot ja että, koska tehtaillijoitten, käsityöläisten ja työläisten hyväksi on

ryhdytty säännöstelytoimenpiteisiin, maatalouden hyväksi myöskin tehtäisiin samoin. Talonpojat olivat aikoja sitten toivoneet viljajärjestelyn aikaansaamista (josta ehkä ylimääräisillä valtiopäivillä nyt päätetään), mutta talonpojat vaativat myöskin sellaiset voim-, lihan- ja munien hinnat, että heidän tuotantonsa kannattaa.

Kuningas huomautti vastauksessaan, ettei hän ollut tahtonut kieltäytyä ottamasta vastaan valtuuskuntaa, mutta ettei hän voinut asettua millekään määrätulle kannalle talonpoikien toivomuksiin nähden, vaan kehoitti valtuuskuntaa neuvottelemaan pääministerin kanssa. Kuningas lausui toivomuksen, että valituksia tutkittaisiin ja että yhteisymmärrys puolueitten välillä saataisiin aikaan. +)

Talonpojat eivät tahtoneet poistua torilta ennen kuin hallitus oli määrännyt kantansa vaatimuksiin nähden. Valtuuskunta kävi Stauningin luona ja lupasi pääministeri esittää toivomukset hallitukselle. Talonpojat sanovat vaativansa vastausta 14 päivän kuluessa, mikä tietystikin on silkka mahdottomuus mitä kaikkiin vaatimuksiin tulee.

Samana päivänä pidettiin suuri talonpoikaiskokous Stadionissa, jossa pidettiin useita puheita, mutta joissa ei kuitenkaan tullut mitään uutta esille.

L.S.-liike on kyllä uhannut maatalouslakolla, jollei heidän vaatimuksiaan täytetä, huomauttaen, että myöskin meijerit ja teurastamot yhtyisivät siihen, ja talonpoikaiskulkueen jälkeen työskentelee täällä n.s. "Ehvervsudvalget", talousvaltuuskunta.

+) Tilanomistaja P. Nielsen esitti Kuninkaalle erikseen Etelä-Jyllannin vaikeudet.
Talonpoikaiskulkueen esittämät vaatimukset oheen liitetään täten.

Nämä ovat tietysti toistaiseksi pelkkiä uhkia, mutta epäilemättä talonpoikaiskulkue tulee olemaan taustana hallituksen ja Eduskunnan tulevissa toimenpiteissä.

L.S.-liikkeen tarkoitus oli ehkä alkuaan tehdä talonpoikaiskulkueesta enemmän kuin maanomistajien mielenosoitus, tehdä siitä koko porvarillisen yhteiskunnan mielenosoitus Stauningia ja radikaaleja kohtaan. Sitä siitä ei tullut. Ja porvarillinen yhteiskunta tietää hyvin, että uusilla vaaleilla radikaalisten asema ei juuri muuttuisi. Mutta talonpoikaiskulkue on kyllä osoittanut, mitä tilanomistajain yhdistetty rintama merkitsee.

Kööpenhaminassa, 30 p:nä heinäkuuta 1935.

H. Nuutila

1 "Politikeren" heimat. 30 p. ni 1935.

Hovedkravene.

Vi fremsender samtidig en Resolution, indeholdende de af Erhvervsudvalgets Generalforsamling vedtagne Krav:

Landbruget kræver økonomisk Lige- ret med andre Erhverv. For at opnaa dette maa følgende gennemføres:

Produktionsprisen sikres for alle be- tydende Produktionsgrene. Under nuvæ- rende Pris- og Afsetningsforhold.

Smørrets Produktionspris sikres, en- ten ved en Valutapolitik, hvorefter den udenlandske Valuta afregnes Landmæn- dene til en Kronekurs, der udligner Ta- bet for Produktionen, eller ved en Afgift paa Valutaattest-r, hvis Udbytte fordeles til Smørproducenterne.

Kødets Produktionspris sikres der- igennem, at maa giver Landbruget Ret til Kompensationshandel med Ulandet, og paa Hjemmemarkedet sikre ubegræn- set Afsetning af de ikke sælgelige Krea- turer til en Mindstepris af 40 Øre pr. kg sl. Vægt.

Landbruget sikres mod Indførsel af Korn fra Ulandet til Priser, der ikke dækker de danske Produktionsomkostnin- ger og imod Indførsel af animalske Føde- varer.

Den Skatteprioritet paa Landbrugs- ejendomme, som er indført siden 1914, fjernes.

Landbruget kræver yderligere, at der lovfæstes saadanne Henstandsbestemmel- ser, at flittige og dygtige Landmænd, som uden egen Skyld er kommet i Beta- lingsvanskeligheder, kan opnaa en rimelig Frist til at afvikle deres Forpligtel- ser efter det Tidspunkt, hvor Landbru- gets Rentabilitet er genoprettet.

Disse Krav, hvorom der er Enighed i saa godt som hele den danske Landbefolk- ning, har fundet Udtryk i talrige Hen- vendelser til Regering og Rigsdag, bl. a. fra Erhvervsudvalget i September 1934.

Det maa anses for en Selvfølge, at Landbruget ikke med Tab for sig selv gennem sin Eksport kan tvinges til at fremskaffe den udenlandske Valuta, der er nødvendig til Opretholdelse af Lan- dets Erhvervsliv som Helhed, og efter at erhvert Haab er opgivet om, at Rigsdag- en er i Stand til at løse Krisens 2 Ho- vedproblemer, Landbrugets Vanskelig- heder og dermed Arbejdsløsheden, har det været nødvendigt for Landbruget selv at fastsætte de Vilkaar, paa hvilke det kan forsvarer at fortsætte Produktionen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Theleff

15/8 1925.

Kööpenhaminassa, elokuun 15 p:nä 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

n:o 1082.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21/68 Pal. P. J. J.		
19/8.35.	2	
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää
Kööpenhaminan lähetystön raportin n:o 14, jon-
ka nimikkeenä on:

Ulkoasiainministeri Munch Italian-Abes-
sinian selkkauksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Preuss

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

Kööpenhamina - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Kööpenhamina ssa 15 p:nä elo kuuta 19.35.

Asia: Ulkoasiainministeri Munch
Italian - Abessinian selkkauksesta.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
21/68 Tal. D. N.		
19/8. 35.	2	L.H.
5	CB	

Sen johdosta että Tanskan lehdissä viime päivinä on ollut Pariisin lehtien julkaisemia ulkoasiainministeri Bech'in käynnin johdosta Helsingistä lähetettyjä sähkösanomia, kävin jo tänään ulkoasiainministeri Munch'in puheilla, vaikka ei oluut hänen vakinainen vastaanottopäivänsä. Huomasin, että hän oikein oli arvostellut kysymyksessä olevat sähkösanomat.

Keskustelimme sitten Italian ja Abessinian selkkauksesta. Kysyin ensiksi, pitikö hän mahdollisena että so-
taa voitaisiin välttää. Tähän hän vastasi, että Mussolinin on miltei mahdotonta käydä sotaa, jos Englanti kieltäytyy myymästä hiiliä ja sulkee Suezin kanavan sekä et-
tä samaan suuntaan voivat vaikuttaa Etelä-Afrika ja Hol-
lannin siirtomaat.

Kysyin edelleen, pitikö hän luultavana että Englan-
ti asettuu Italiaa suorastaan vastustavalle kannalle, jo-
hon hän vastasi olevan varsin vaikeata ennustaa mitään
Englannin kannasta.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Kun sitten keskustelimme asian käsittelystä kansainliitossa, kysyin pitikö hän luultavana että pienet maat, siinä tapauksessa että Englanti asettuu Italiaa vastustavalle kannalle, tulevat kannattamaan Englantia, vastasi hän uskovansa että niin yleensä käy, mutta että Etelä-Amerikan valtioiden ehkä on vaikeata asettua romanilaista maata vastustavalle kannalle. Sitä vastoin luuli hän, että Espanja todennäköisesti seuraisi Englantia.

Kysyin edelleen, mitä hän uskoi pienempien maiden tekevän siinä tapauksessa että Englanti loppujen lopuksi ei asetu Italiaa vastustavalle kannalle, vastasi hän että ne luultavasti eivät voi muuta tehdä kun valittaa, että tilanne on sellainen.

Mitä edelleen tulee käsittelyyn kansainliitossa, lausui hän että neuvostolla on vain käytettävänään kolme päivää, ennenkuin yleiskokous alkaa, ja että hän sen tähden uskoo, että, jollei kolmen vallan kokous voi tehdä sellaista ehdotusta, että se miltei heti hyväksytään, kysymys tulee yleiskokouksen käsiteltäväksi. Hän mainitsi, että tämä voidaan saada aikaan kolmen eri artiklan mukaan, ja hän tuntui melko varmalta että näin tulee käymään. Mahdollisesti vaikutti hänen varmuuteensa toivo, että Tanska pääsisi edesvastuusta, mikä sillä neuvoston jäsenenä on.

Kysyin vielä, oliko hän ottanut selkoa toisten pienempien maiden, kuten Hollannin ja Sveitsin kannasta. Hän vastasi, ettei ollut kuullut mitä vastuullisissa asemissa ole-

vat hollantilaiset ajattelevat, mutta saaneensa kuulla, että eräät arvovaltaiset hollantilaiset varsin jyrkästi olivat tuominneet Italian politiikan. Mitä Sveitsiin tulee, on sen asema Italian naapurimaana erittäin vaikea, ja uskoi hän, ettei Motta mielellään näkisi, että kysymys joutuisi yleiskokouksen käsiteltäväksi.

Lopuksi lausui hän olevan miltei turhaa vaivata päättään sillä, miten tulee käymään, koska kolmessa viikossa niin paljon vielä voi muuttua. Kuitenkin uskoi hän olevan varsin hyödyllistä saada keskustella kolmen virkaveljensä kanssa Oslossa.

Kööpenhaminassa, elokuun 15 p:nä 1935.

Konf. Motta

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Thesleff

18/8 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

n:o 1088.

U		
22 / 69 Tal. U. 1035.		
21/8 - 35	2	LI
		ADIA
J	03	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin n:o 15, jonka nimikkeenä on:

Suunniteltu valuuttalakko.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsén

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

Kööpenhamina SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Kööpenhamina ssa 18 p:nä elo kuuta 1935.

22/69 Pal. B. 1935.
21/8.35 2. LII
5 CB

Asia: Suunniteltu valuuttalakko.

Talonpoikien tsällä viime heinäkuun 29 päivänä pitä-
mä suuri pulakokous asetti toimeenpanevan valiokunnan, jon-
ka tuli huolehtia siitä että eduskunta toimisi kokouksen
hyväksymien ponsien mukaisesti tai -- jos niin ei kävisi
-- ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin päämäärän saavutta-
miseksi. Kun kävi niin, että näitä ponsia kannattamaan
folketinget'issa asettui vain neljä edustajaa ja landstin-
get'issa ei kukaan, on valiokunta nyt ruvennut ajamaan a-
siasa toisin keinoin.

Aluksi suunniteltiin tuotantolakkoa, mutta käsitet-
tiin kohta, että sellaisesta suunnitelmasta oli luovuttava,
koska se oli kaksi-teräinen ja että se ensisijassa oli-
si vahingoittanut maanviljelijöitä. Joskin olisi ollut mah-
dollista syöttää sikoja vanhemmiksi, olisi siitäkin tullut
varsin kallis lysti. Mutta ihan katastrooffimaisesti olisi-
vat maanviljelijät kärsineet, jos eivät olisi vieneet mai-
toa meijereihin. Suunnitelmaa siis ei voitu toteuttaa. Kun
tämä oli todettu, päätettiin aseena käyttää maataloustuot-
teiden viennistä saatua valuuttaa, joka on n. 80% kaikis-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

ta vientivaluutoista. Suunniteltiin sellaista menettelyä, että maatalousvaluuttoja ei otettaisi Tanskaan, vaan että ne jätettäisiin Englantiin. Pian huomattiin kuitenkin, ettei näinkään voitu menetellä, sillä Tanskassa voimassa olevan lain mukaan viennistä saatuja valuuttoja ei saa jättää ulkomaille. Tämän tähden on valiokunta nyt keksinyt uuden keinon, jolla se toivoo saavansa valtiovallan taipumaan tai Tanskan kruunun kurssin alenemaan. Kokouksessaan tämän kuun 15 päivänä, jossa tehdyistä päätöksistä valiokunta tosin itse ei ole antanut tarkempia tietoja, on se päättänyt ehdottaa, että osuusteurastimot ja osuusmeijerit, jotka nykyään myyvät tuotteensa Englantiin 10 päivän vekselejä vastaan, tästä lähtien myöntäisivät ostajilleen 3 kuukauden luoton. Täten jäisi maan rajojen ulkopuolelle -- edellyttäen että yleisesti liityttäisiin tällaiseen toimintaan -- kolmen kuukauden aikana lähes 200 miljoonaa kruunua. Ja valiokunta arvelee, että tämän kautta saavutettaisiin joko että kansaneduskunta taipuisi toteuttamaan heidän vaatimuksiaan tai että Tanskan rahan kurssi alenisi niin paljon, että maanviljelys kävisi kannattavammaksi ja pulasta päästäisiin.

Yleisesti ollaan sitä mieltä, että tällainen valuuttalakko ei voi onnistua. Maanviljelijät ovat tottuneet saamaan maksun tuotteistaan kymmenen päivän kuluessa, ja vaikeata on käsittää että he, jotka suunnittelevat tällaisia toimenpiteitä juuri sen tähden että heidän taloudellinen asemansa on huono, kuukausina voisivat tulla toimeen ilman näitä maksuja, sillä otaksuttavaa ei ole, että pankit tällaisessa tilanteessa heille antaisivat lisäluottoja. Ja jos he

voisivatkin ryhtyä tällaiseen lakkoon, niin on otaksuttavaa että Nationalbanken helposti saisi valuuttalainan Englannista, kun varmuutena olisi sinne luottona jätetyt vientivaluutat. Sitä paitsi voisi Nationalbanken helposti saada valuuttoja myymällä kultaansa. Kirjojen mukaan on sillä nyt 133 miljoonaa kruunua kultaa, mutta kun nämät ovat kultakruunuja, on niiden arvo nykyään n. 300 miljoonaa kruunua.

Suuri osa liikkeessä mukana olevista maanviljelijöistä kuuluneen venstre-puolueeseen, joka on suurin oppositiopuolue, ja näkisivät he epäilemättä mielellään Stauningin hallituksen kaatuvan. Mutta kysyä voi, eikä heidän liikehtimisensä siinä määrin saa aikaan hajaannusta venstre-puolueessa, että tämä tulevissa vaaleissa menettää häniä ja että Stauningin kannattajia uuteen riksdagiin tulee ainakin yhtä paljon kuin heitä on nykyisessä.

Mitä Suomen vientiin tulee, olisi tästä liikehtimisestä voinut olla hyötyä, jos se, niinkuin ensin suunniteltiin, olisi johtanut tuotantolakkoon, sillä silloin luultavasti olisimme voineet myydä enemmän pekonia, voita ja munia Englantiin -- ehkäpä parempiin hintoihinkin. Jos nyt suunnitellusta lakosta tulisi tosi, olisi se omiaan vahingoittamaan vientiämme sikäli, että Tanskassa vientilisenssejä annettaisiin entistä vähemmän. Valitettavasti voi jo nytkin levoton tilanne vaikuttaa samaan suuntaa.

Kööpenhaminassa, elokuun 18 päivänä 1935.

Karl Munk

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Thesleff

20/8.1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1091.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23 / 69 Pal. D. 1 35.		
22/8-35	52	L.H.
AFRIKA	OSASTO	ASIA
5	3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin n:o 16, jonka nimikkeenä on:

Lisää Tanskan kannasta Italian-Abessinian kysymyksessä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Mesleff

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

Kööpenhamina SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.....

Kööpenhamina ssa 20 p:nä elo kuuta 1935.

Asia: Lisää Tanskan kannasta
Italian - Abessinian kysymyksessä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23 / 69 Tal. D. 35.		
22/8-35	50	101
5 Cg		

Kävin tänään keskustelemassa ulkoasiainministeriön poliittisen osaston päällikön, lähetystöneuvos Falkenstjerne'n kanssa. (Kansliapäällikkö, kamariherra Bernhaft nauttii virkavaputta sairauden tähden.) Sain tällöin saman käsityksen Tanskan suhtautumisesta Italian-Abessinian kysymykseen kuin keskustellessani ulkoasiainministeri Munch'in kanssa t.k. 15 päivänä. Herra Falkenstjerne piti miltei selvänä, että pienemmät maat -- siis Tanska -- omaksuvat saman kannan kuin Englanti jos, kuten hän uskoi, Englanti edelleen tulee olemaan Italiaa vastustavalla kannalla. Että ryhdyttäisiin sanktioneihin, ei hän uskonut.

Kysyessäni, mitä pienemmät maat voivat tehdä, jos Englanti luopuu viimeksi omaksumastaan kannasta ja rupeaa kannattamaan Italian politiikkaa, vastasi hän uskovansa, ettei ulkoasiainministeri Munch sellaisessa tapauksessa voi vaieta, vaan että hän tulee esittämään välittönsä oikeusloukkauksen johdosta. Ja lisäsi herra Falkenstjerne, että epäilemättä tullaan kutsumaan koolle riksdag'in ulkoasiainvaliokunta, jotta puolueiden edustajat tällaisen varalle voivat e-

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sittää mielipiteensä.

Herra Falkenstjerne kertoi myös, että Italian takalainen lähettiläs -- hallituksensa määräyksestä -- oli ollut valittamassa sen varsin varovaisen lausunnon johdosta, jonka Tanskan edustaja viimeisessä neuvoston kokouksessa, ent. ulkoasiainministeri Erik Scavenius oli esittänyt neuvoston käsitellessä Italian-Abessinian kysymystä.

Kööpenhaminassa, elokuun 20 päivänä 1935.

Prof. Thulin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Thesleff

20/8 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

n:o 1097.

24 169 Sal. D. 1935.		
29/8. 35	Fig	131
STOKA	OSASTO	ADIA
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin n:o 17, jonka nimikkeenä on:

Suunniteltu valuuttalakko II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Meslop

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

Kööpenhamina SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Kööpenhamina ssa 25 p:nä elo. lukuuta 1935.

Asia: Suunniteltu valuuttalakko II.

UASIAINMINISTÖ	
24/69 Sal.	35
29/8-35	RE
OSASTO	ASIA
5	C3

Sen jälkeen kuin raportissani n:o 15 t.k. 18 päivältä tein selkoa suunnitellusta valuuttalakosta, ovat osuusteuras-
tamojen edustajat t.k. 21 päivänä pitäneet kokouksen Aar-
hus'issa, jossa he suurella äänten enemmistöllä ovat päät-
täneet tukea pulaliikkeen toimeenpanevan valiokunnan pyrki-
myksiä, jotka tähtäävät siihen, "että valuutan täysi arvo
voisi tulla maanviljelyksen osaksi" (at Valutaens fulde Vaer-
di kan tilfalde Landbruget), sekä" kehoittaa teurastamoja
osallistumaan niihin toimenpiteisiin, joihin lain pohjalla
voidaan ryhtyä tämän tarkoituksensa saavuttamiseksi". Pössi
on epäselvä, mutta jo samana päivänä saatiin tietää, mitä
sillä tarkoitetaan, kun toimeenpaneva valiokunta antoi oh-
jeensa teurastamoille ja meijereille.

Ilmeisesti on valiokuntakin huomannut, että kolmen
kuukauden luoton myöntäminen englantilaisille ostajille ei
olisi lain ja asetusten mukaista, sillä sellaisesta puhu-
taan ohjeissa vain ohimennen. Sitä vastoin kehoitetaan nyt
teurastamoja ja meijereitä ottamaan kotiin saatavansa pun-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

tashekeissä, puntaseteleissä tai valtiorahaston 2% todistuksissa (Skatkammerbeviser) sekä säilyttämään näitä holveissaan. Siltä varalta että olisi maanviljelijöitä, jotka ehdottomasti tarvitsevat maksuja tuotteistaan, annetaan neuvoja siitä, kuinka näitä vakuuksia vastaan voidaan saada luottoa.

Jo samana päivänä kun nämät ohjeet annettiin päätti Nationalbanken kohottaa diskonton $2\frac{1}{2}\%$:sta $3\frac{1}{2}\%$:iin, siten varoittaakseen pulamiehiä ja näyttääkseen, mihin heidän toimintansa johtaa. Ja t.k. 23 päivänä lähetti Nationalbanken -- neuvoteltuaan Kööpenhaminan suurempien pankkien ja maakuntain pankkien yhdistyksen edustajien kanssa -- ohjeita niille rahalaitoksille, jotka ovat oikeutettuja harjoittamaan valuutakauppaa, huomauttaen että Tanskan saatavat vieraassa valuutassa ehdottomasti on otettava kotiin sekä että valtiorahaston todistuksien Tanskaan tuominen on lainvastaista.

Oliko diskonton korottaminen harkittua, siitä ollaan eri mieltä. Toisten mielestä on diskontto jo jonkun aikaa ollut liian alhainen, toisten mukaan ei nykyinen tilanne rahamarkkinoilla vaatinut korotusta, eikä heidän mielestä muutkaan syyt puhuneet sen puolesta. Päinvastoin olisi heidän mielestään Nationalbankenin pitänyt katsoa pulaliikettä enemmän von oben.

Lukuunottamatta importööripiirejä, jotka pelkäävät, että jo syyskuun 1 päivänä tapahtuvassa tuentilisenssien jaossalissensseja liikehtimisen johdosta annetaan vähemmän kuin ennen, ei pulamiesten toiminta toistaiseksi ole aiheuttanut levottomuutta, sillä yleisesti ollaan vakuutettuja, ettei se voi johtaa tarkoitettuun tulokseen. Itse he ilmeisesti vielä

uskovat onnistuvansa. Välit kaupunkien ja maaseudun välillä ovat Tanskassa miltei aina olleet huonot, ja kun kaupungeissa eräät elinkeinot valuuttasäännöstelyn suojassa nykyään kukoistavat, niin ei maaseutu, jossa toimeentulo epäilemättä on vaikeata, joskin luultavasti nyt jonkun verran helpompaa kuin viimeisinä vuosina, sitä voi sulattaa. Inde irae.

Kööpenhaminassa, elokuun 25 päivänä 1935.

Rolf Thuley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähelysten raportti n:o 18.

Ministeri Thesleff

7/9 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, syyskuun 1 p:nä 1935.

n:o 1109.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
25/69 Pal. S. 1935.		
5/9-35	2	111
ASIA	OSASTO	ASIA
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin n:o 18, jonka nimikkeenä on: Tanskan ja Norjan kaupallisia neuvotteluja.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesky

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,
Helsinki.

Kööpenhamina SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Kööpenhamina ssa l p:nä syys kuuta 1935.

Asia: Tanskan ja Norjan kaupallisia
neuvotteluja.

25/69 Tal. 35.
59-35.

OSASTO	
F	C3

Samana iltana jona ulkoasiainministeri Munch täältä lähti Osloon neuvottelemaan virkaveljiensä kanssa, julkaisi Norges Handels-og Sjøfartstidende kirjoituksen, jossa melko kiivaasti hyökättiin Tanskaa kohtaan. Aiheena hyökkäykseen ei kuitenkaan ollut herra Munch'in matka, vaan samana päivänä täällä alkaneet Norjan ja Tanskan välistä kauppaa koskevat neuvottelut.

Kuten raportissani n:o 10 viime kesäkuun 3 päivältä olen tiedottanut, oli entinen raha-asiainministeri, johtaja Jahn täällä toukokuussa neuvottelemassa Norjan ja Tanskan välisestä kaupasta. Neuvottelut eivät kuitenkaan silloin johtaneet tulokseen ja lienee herra Jahn lähtenyt täältä melko pessimistisenä. Nyt näitä neuvotteluja kuitenkin on jatkettu.

Kirjoituksessaan huomauttaa "Norjes Handels-og Sjøfartstidende" m.m., että Tanskan tuonti Norjasta v. 1934 oli 27,8 milj. T.kruunua, mikä on hiukan vähemmän kuin tuonti v. 1933, jota vastoin sen tuonti Ruotsista oli kasvanut

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

88,7 milj. T. kruunusta v. 1933 102 milj. T. kruunuun v. 1934 ja Suomesta 15,6 milj. T. Kruunusta v. 1933 24,3 milj. T. kruunuun v. 1934 sekä että Tanskan vienti Norjaan oli kasvanut 30,7 milj. T. kruunusta 41,3 milj. T. kruunuun. Lehti väittää, että Tanska systemaattisesti supistaa ostojaan Norjasta ja lausuu lopuksi: Den danske valutacentral fører en snikendø handelskrig mot oss.

Tähän on Tanskan puolelta vastattu, ettei ole kysymystä mistään kauppasodasta, vaan että viennin kasvaminen Norjaan suureksi osaksi on johtunut siitä, että Norja Tanskasta on ostanut laivoja, joiden viennille täällä ilmeisesti ei tahdota antaa samaa arvoa kuin muulle viennille.

Nyt on herra Jahn lopettanut neuvottelunsa, ja jotain hän on saavuttanut. Tanska on sitoutunut sinä lisenssien jakelukauteksi, joka alkaa tänään syyskuun 1 päivänä, antamaan jonkun verran enemmän valuuttalisenssejä norjalaisen tavaran tuojille. Minkä tavaran tuontia varten näitä lisenssejä annetaan, pidetään salaisuutena. Norja puolestaan on suostunut helpottamaan Tanskan vientiä Norjaan, eikä erehtyne jos uskoo, että tässä on kysymyksessä Tanskassa kokoonpannut amerikkalaiset autot.

On syytä uskoa, että norjalaiset eivät ole tyytyväisiä tulokseen. Luulen tietäväni, että myönnettyt lisälisenssit ovat verrattain pieniä sekä että niitä on myönnetty vaan nykyiselle neljän kuukauden jakelukaudelle.

Jos myönnettyjen lisenssien joukossa on sellaisia, jotka koskevat paperin tuontia, voi nyt tehty sopimus aiheuttaa sen, että Suomen (ja Ruotsin) paperille annetaan jonkun verran vä-

(3)

hemmän lisensoija.

Kööpenhaminassa, syyskuun 1 p:nä 1935.

Prof. Thuley

FINNISH BANK

Kyösti Kallio

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön rap. no 19.

Ministeri Thesleff.

22/9 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 22 p:nä syyskuuta 1935.

N° 1167.

26/69 he	85
25/9.35.	
CASTO	
5	03

Herra Ministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 19, jonka nimikkeenä on:

Valuuttalakko III.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Witting

Herra Professori Rolf W i t t i n g,

Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

H e l s i n k i.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Kööpenhamina-ssa 22 p:nä syys-kuuta 1935.

Asia: Valuuttalakko III.

KOASIA	
26/69 he	35
25/9-35	
UASTO	
5	03

Sen jälkeen kuin raporteissani Nro 15 ja 17 olen tiedoittanut suunnitellusta valuuttalakosta, on lakosta tul-
lut tosi. Tosi siinä, että pulaliikkeen toimeenpaneva va-
liokunta on julistanut lakon alkavaksi t.k. 10 p:nä, mut-
ta ei siinä että lakkopuuhin yleisesti olisi ryhdytty.
Toistaiseksi ei ole tietoja siitä, kuinka suuri osa
Tanskan maanviljelijöistä lakkoon on ryhtynyt, mutta päät-
tään niistä selostuksista eräiden osuuskunnallisten liik-
keiden kokouksista, joita lehdissä on ollut, on varsin
huomattava osa maanviljelijöistä kieltäytynyt osallistumas-
ta lakkoon. Tiedot maan eri osista ovat kuitenkin niin
toisistaan eroavia, että toistaiseksi on vaikeata sanoa,
millä puolella enemmistö on. Yleisen kuvan saamista vai-
keuttaa varsinkin se, että kun osuustoiminnalliset kes-
kusliikkeet ovat maanviljelijöiltä tiedustelleet suostu-
vatko he ottamaan vastaan maksun punnissa vai vaativat-
ko kruunuja, niin varsin suuri osa ei ole antanut vas-
tausta. Tämä johtunee siitä, etteivät he vielä ole mää-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

ritelleet kantaansa sekä siitä etteivät tahdo pilata välejäan naapureihin ja johtajiin. Tahtovatpa ehkä myös kokeilla, voivatko tulla toimeen ilman kruunuissa suoritettuja maksuja, sillä - kuten ennen olen kirjoittanut - monelle maanviljelijälle, ehkä useimmille, käy ylivoimaiseksi olla ilman kruunuissa saatuja maksuja.

Mutta asialla on myös muodollinen puolensa, joka aiheuttaa sen, että moni maanviljelijä ei yhdy lakoon tai että hän on vastaamatta kyselyihin. Kauppaministeriö on t.k. 11 p:nä kuuluttanut, että valuuttalakko on lainvastainen. Nojautuen eräaseen asetukseen 1 p:ltä helmikuuta 1932 ja Nationalbankenin setelien lunastamista koskevaan lakiin 22 p:ltä joulukuuta 1934, selittää ministeriö "at den foreskrevne Hjemførselspligt med Hensyn til fremmed Valuta først er opfyldt, naar den fremmede Valuta (Mønt, Pengesedler, Veksler eller Checks) er indsat paa Konto hos Nationalbanken eller hos en af de af Nationalbanken til Modtagelse af saadanne Beløb bemyndigede Banker og Vekslerere, hvilket skal ske uden unødigt Ophold". Ennenkuin kauppaministeriö julkaisi tämän kuulutuksen, neuvotteli kauppaministeri rigsdagin valuuttavaliokunnan kanssa, jossa paitsi hallituspuolueita konservatiivinen puolue lain ja asetuksen tulkinnessa asettui samalle kannalle kuin ministeri, jota vastoin venstre-puolueen edustaja ei katsonut tarpeelliseksi määrittellä kantaansa, koska venstre ja hallitus kuitenkin valuuttapolitiikassa ovat eri kannalla.

Tästä huolimatta ovat lakon johtajat väittäneet kauppaministerin tulkintaa vääräksi ja kehoittaneet maanviljelijöitä edelleen lakkoilemaan. Jotta päästäisiin selville siitä, onko tässä kysymyksessä oleva tulkinta oikea, on valtakunnan asianajaja (Rigsadvokaten) nyt määrännyt kanteen nostamista erään osuustoiminnallisen liikkeen johtokuntaa vastaan, vaatien johtokunnan jäseniä edesvastuuseen siitä, että ovat kehoittaneet toisia lainvastaiseen menettelyyn. Koska tätä oikeusjuttua ilmeisesti tullaan jatkamaan korkeimpaan oikeuteen asti, tulee sen käsittely todennäköisesti kestämaan niin kauan, ettei ratkaisulla tule olemaan käytännöllistä merkitystä.

Vaikka valuuttalakkoon edelleenkin suhtaudutaan ihan levollisesti, on se ehkä kuitenkin saanut aikaan sen, että eri puolueiden jäsenistä kokoonpantu maatalouskomissioni (Landbokommissionen) on toiminut kiireellisesti. Komissionin mietintö ei vielä ole saatavissa, mutta tiedetään että häneestykset ovat tapahtuneet ja että tulos on negatiivinen, sikäli nimittäin ettei olla päästy yksimielisyyteen esim. mitä voim hintojen korottamiseen tulee, joka epäilemättä oli tärkein niistä kysymyksistä, joita komissioni pohti. Tällä negatiivisella tuloksella voi olla huomattava vaikutus Tanskan sisäpolitiikkaan, sillä siihen nojautuen vaatii konservatiivinen puolue entistä kiihkeäm-

min uusien vaalien toimittamista tänä syksynä, ja venstrepuolue kannattaa tätä vaatimusta melko yleisesti. Pääministeri Stauning on lausunut, ettei hän pidä vaalien toimittamista tänä syksynä tarpeellisena, mutta on hän sen tehnyt niin varovasti, että hän ihan hyvin voisi peräytyä tästä kannastaan.

Jos vaalit toimitetaan, tulee niiden keskeisenä kysymyksenä olemaan valuuttasäätelyn jatkaminen tai sen korvaaminen jollain muulla järjestelmällä.

Kööpenhaminassa, 22 p:nä syyskuuta 1935.

Rolf Thedley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeri Thesleff

2/10. 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 2 p:nä lokakuuta 1935.

N° 1278.

28 / 30 Sal. D. 35.		
7/10. 35.	502	LII
	GAJSTO	ADIA
5 C3		

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan Lähetystön raportin N° 20, jonka nimikkeenä on:

Sisäpoliittisesta tilanteesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Kööpenhamina-ssa 2 p:nä loka-kuuta 1935.

Asia: Sisäpoliittisesta tilanteesta.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
28/70 Sal.	35.
7/10. 35	ASASTO
5	C3

Eräiden hallituksen jäsenten viimepäiväisistä lausunnoista voitiin tehdä se johtopäätös, että hallitus oli luopunut entisestä kannastaan ja että se jo tänä syksynä tulisi hajoittamaan kansankäräjät ja määräämään uudet vaalit. Kuitenkin tuli ratkaisu pikemmin kuin oli uskottu. Kun eilen k:lo 12 saavuttiin Christiansbergiin valtiopäivien juhlallisiin avajaisiin, tiedettiin että valtaistuinpuhetta sitä ennen ei, niinkuin tapana on ollut, oltu annettu lehdistölle, jonka tähden yleensä oltiin sitä mieltä, että puheessa ennustettaisiin kansankäräjien hajoittamista. Niin kävikin. Pääministeri Stauning - kuningatias ei ole läsnä valtiopäivien avajaisissa - ei pitkälti ehtinyt lukea "valtaistuinpuhetta", ennenkuin kävi selvälle, että kansankäräjät hajoitetaan. Kuitenkaan ei puheessa lausuttu, milloinka tämä tulisi tapahtumaan. Sen jälkeen kokoontuivat kamarit istuntoihin k:lo 1/2 ja valitsivat puhemiesensä. Ja kun rahaministeri sitten oli kansankäräjille jättänyt tulevan finanssivuoden tulo- ja menoarvioesityksen, luki vasta valittu puhemies hajoitus-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kirjeen sekä määräyksen siitä, että uudet vaalit on tei-
mitettava tämän kuun 22 p:nä.

Näin loppui Tanskan kansankäräjien lyhyin istunto-
kausi, ja useimmat kansankäräjien entiset jäsenet lähtivät
jo samana päivänä kotiseuduilleen harjoittamaan vaaliagita-
tiota.

Kuninkaan avoimessa kirjeessä lausutaan m.m.: "Da det
det maa anses for ønskeligt, at der gives Folketingsvalger-
ne Lejlighed til at tage Stilling til forskellige vigtige
Lovgivningsspørgsmaal, derunder navnlig Spørgsmaalet om For-
langelse af Lovgivningen om Beskyttelse for dansk Valuta
og om Hjalpeforanstaltninger for Landbruget....", ja puheen-
saan mainitsi pääministerikin erikoisesti, että välttämättö-
nä edellytyksenä maan asiain hoitamiselle oli valuuttalain
voimassaolon pidentäminen, ja epäilemättä on, että tämä tu-
lee olemaan jo alkaneen vaalitaistelun keskeisin kysymys.
Tästä lausunkin konservatiivisen puolueen pää-miehenkannattaja
tämänpäiväisessä numerossaan: "Hele Frontalens øvrige Opmær-
ksomhed af socialdemokratisk Agitationsmateriale løb som i en sam-
let Sum ud i Afsnittet om Valutacentralen. Den er Hoved-
punktet. Det er den, der udskrives Valg paa - simpelthen
fordi der her i Landet overhovedet ikke kan holdes Valg
paa andet. Det er den, Regeringen klynger sig til og for
enhver Pris ønsker at bevare".

Luonnollisesti hajottamispäätökseen myös on vai-
kuttanut se, ettei olla päästy yksimielisyyteen keinoista
maanviljelijäin aseman parantamiseksi ja ensi sijassa mi-

tä vientivoimain hintojen korottamiseen tulee, mutta sitä vastoin uskoakseni valuuttalakkoon ei niin paljon ole kiinnitetty huomiota.

Vaalien tuloksesta en ota ennustaakseni. Teen vain tässä muutaman huomautuksen.

Että sosialidemokaatit vaaleissa häviäisivät, on vaikeata uskoa. Ainoa syy paikkojen menettämiseen olisi se, että nykyinen hallitus on istunut 6½ vuotta. Mutta toiselta puolen on huomattava, että tyytyväisyys hallitukseen ja sen valuuttasäännöstelyyn monissa piireissä on suuri. Voi olla, että sosialidemokraatit menettävät jonkun paikan kommunisteille, mutta vaikka kommunistit saisivatkin 100% enemmän ääniä kuin viime vaaleissa, ei siitä valtakunnalle olisi vaaraa, sillä nyt hajoitetuilla kansankäräjillä oli niitä vain kaksi.

Kuinka radikaalisen vasemmiston käy, on luullakseni erinomaisen vaikeata tietää. Yleensä nykyään keskustapuolueiden edustajaluku hupenee ja radikaalinen vasemmisto on sekin 6½ vuoden aikana osallistunut hallitukseen. Muita syitä ei luulisi olevan tämän puolueen edustuston heikkenemiseen.

Sitä vastoin on luultavasti syytä uskoa, että venstre heikkenee. Maalaispuolueena voi se kärsiä huomattavasti nykyisestä pulalikkeestä, joka on saanut aikaan hajaannusta.

Osa konservatiiveja uskoo epäilemättä, että puolue vaaleissa hyötty, muuten ei puolueen johtaja Christmas Møller niin kiihkeästi olisi ajanut kansankäräjien hajoitta-

mista. Mutta yksityispuheissa olen kuullut monen konservatiivisen lausuvan, ettei hän usko muutosta saatavan aikaan. Onpa joku konservatiivinen käsityksensä esittänyt, että sosialidemokraatit voivat voittaa niin monta paikkaa, että he yksinään ilman radikaalisen vasemmiston apua voivat muodostaa hallituksen.

Marraskuussa 1932 toimitetuissa vaaleissa saivat kansankäräjien 149 edustajasta sosialidemokraatit 62 edustajaa ja radikaaliset vasemmistolaiset 14, yhteensä 76 edustajaa. Jos he siis yhteensä menettävät vain kaksi paikkaa, niin heillä - ja nykyisellä hallituksella - ei enää ole enemmistöä. Toiselta puolen saivat viime vaaleissa venstre 38 edustajaa, konservatiiviset 27 ja pienet puolueet yhteensä 8. Nyt voi tietysti ajatella, että venstre ja konservatiiviset yhdessä saisivat enemmistön ja että heille tarjottaisiin tilaisuus muodostaa hallitus. Mutta epäilemättösti on, että pohjan saaminen venstren ja konservatiivisen puolueen yhteiselle hallitukselle olisi erinomaisen vaikeata. Ja suurimpana esteenä olisi juuri valuuttakysymys. Molemmat puolueet tosin tuomitsevat nykyisen valuutansäännöstelyn. Mutta siihen yksimielisyys loppuukin. Konservatiivinen puolue tahtoo säilyttää valuutan nykyisen arvon ja tässä tarkoituksessa korottaa tulleja. Venstre taas - ainakin sisimmässään - haluaa alemmaa valuuttaa. Ja sen se kai saavuttaisi, jos valuutan säännöstelystä luovuttaisiin ilman että jotain muuta pantaisiin tilalle. Kaikkeen edellä esitettyyn viitaten voi kai sa-

noa olevan luultavinta, että nykyinen hallitus vaalien jälkeenkkin tulee jatkamaan toimintaansa.

Siitä, kuinka vaalien tulos voi vaikuttaa Suomen ja Tanskan väleihin, voi käsitykseni mukaan huomauttaa seuraavaa.

Tanskan suhtautuminen Suomeen on yleensä varsin platoonista. Venäjä on kaukana eikä täällä, niinkuin Ruotsissa ja Norjassa, käsitetä mitä itsenäinen Suomi merkitsee muille pohjoismaille. Mitä erityisesti tulee nykyiseen sosialidemokraattis-radikaaliseen hallitukseen, niin ei sen mukaan kun olen voinut havaita, ole erikoisemmin kiinnostunut yhteistyöstä Suomen kanssa. Ja koskee tämä epäilemättä myös sen ulkoministeriä. Tämä suhtautuminen voisi ehkä olla toisenlainen, jos Suomessa olisi sosialidemokratinen hallitus, jossa tapauksessa kiinnostuminen Suomeen juuri riippuisi sen hallituksesta. Näin ollen voi sanoa, että vanhoillisempi hallitus Tanskassa ei yleisen politiikan kannalta /^{meille} olisi vähemmin hyvä kuin nykyinen.

Sitä vastoin olisi kauppapolitiikan kannalta katsoen vanhoillisempi hallitus meille edullisempi, jos sen valtaantuleminen merkitsisi että päästäisiin nykyisestä valuuttasännöstelystä. Sillä on kai niin, että Suomi alhaisiin tuotantokustannuksiin nojautuen menestyksellisesti voisi kilpailla muiden maiden kanssa, vaikka tulleja koroitettaisiinkin, kunhan tuonti vain olisi vapaa.

Siis: Suomen kannalta katsoen olisi luultavasti parempi, jos hallituksen vaihdos tapahtuisi. Mutta edellä esitetyn mukaanhan ei ole paljon toivoa että tulevat vaalit sen saavat aikaan.

Kööpenhaminassa, 2 p:nä lokakuuta 1935.

Prof. Theodor

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 21

Ministeri Thesleff

27/10 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 27 p:mä lokakuuta 1935.

Nº 1476.

29 / 70 sal. 35.		
7/11-35	5	
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystöm raportin Nº 21, jonka nimikkeenä on:

Stauningin voitto.

Vastaaottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roaf Thuley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Kööpenhamina- ssa 27 p:nä loka- kuuta 19 35.

29 70 Sal.

35.

Asia: Stauningin voitto.

4/11-35
5 C3

Kansankäräjien vaalien tulos oli useimmille monessa kohdissa yllätyksellinen. Suuria yllätyksiä oli kaiketi siinä, että sosialidemokraatit saivat lähes 100.000 ääntä lisää, sillä vaikka useimmat olivat uskoneet, että he säilyttäisivät valta-asemansa, niin eivät he kuitenkaan luuleet, että vaalivoitto tulisi näin suureksi. Melko yleisesti pidetään voittoa pääministeri Stauningin henkilökohtaisena voittona. Siinä luultavasti olla oikeassa. Merkillistä on, että mies, jolla ei ole henkilökohtaista viehätystä, jonka kanssa on varsin raskasta keskustella, josta hänen läheiset tuttavansakin käyttävät samaa ikävä ja joka esiintyessään on asiallinen eikä demagoginen, voi saavuttaa tällaisen voiton oltuaan pääministerinä yhtämittaan 6½ vuotta. Tätä voittoa pitää esimerkiksi siitä, mitä määrätietoisen, päättäväisen ja harkittu politiikka merkitsee.

Äännet jakeantuvat seuraavalla tavalla:

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

	1932	1935	Ero
Kommunistit	17.166	27.140	+ 9.974
Natsit	756	16.212	+ 15.456
Oikeuspuolue	41.201	41.190	- 11
Vapaa kansapuolue	0	52.736	+ 52.736
Konservatiiviset	289.527	293.358	+ 3,831
Radikaalinen vasemmisto	145.135	151.527	+ 6.392
Slesvigiläinen puolue	9.857	12.618	+ 2.761
Sosialidemokraatit	660.783	759.069	+ 98.286
Venstre	381.222	292.085	- 89.137
	<hr/>	<hr/>	
	1.545.747	1.645.935	

Koska vaalit Fär-saarilla toimitetaan myöhemmin, tuli kansankäräjien 149 jäsenestä nyt valituiksi 148. Edustajapaikat jakaantuvat seuraavalla tavalla:

	1932	1935	Ero
Kommunistit	2	2	-
Natsit	0	0	-
Oikeuspuolue	4	4	-
Vapaa kansapuolue	3	5	+ 2
Konservatiiviset	27	26	- 1
Radikaalinen vasemmisto	14	14	-
Slesvigiläinen puolue	1	1	-
Sosialidemokraatit	62	68	+ 6
Venstre	35	28	- 7
	<hr/>	<hr/>	
	148	148	

Kun ylläolevan taulukon mukaan vapaalla kansapuolueella on kolme edustajaa viimeisillä kansankäräjillä, on syytä huomauttaa, että nämät edustajat valittiin venstremiehinä ja että ne myöhemmin erosivat venstre-puolueesta ja muodostivat uuden puolueen.

Kuten talusta näkyy, ovat kommunistit saaneet lähes 10.000 ääntä lisää, mutta tulee heidän edustajiansa luku edelleen olemaan vain 2. Natsien äänimäärä on kasvanut huomattavasti, ollen se v. 1932 756 ja nyt 16.212. Edustajaa he eivät ole saaneet valituksi. Kun näiden molempien äärimmäisyyspuolueiden absoluuttiset äänimäärät kuitenkin ovat pieniä, ei äänten lisääntyminen näytä antavan aihetta huolestumiseen.

Oikeuspuolue, puolue jonka Henry George'n oppelhin nojautuva ohjelma on varsin sekava, on pysynyt entisellään.

Vapaa Kansapuolue, pula-puolue jota edellisissä vaaleissa ei ollut, on saanut 52.736 ääntä, miltei kaikki luultavasti venstreltä.

Konservatiiviset ovat menettäneet yhden paikan ja suhteellisesti ääniäkin, vaikka he tällä kertaa saivat 3831 ääntä enemmän kuin v. 1932 vaaleissa. Heille vaalien tulos oli suuri pettymys. Heidän huono menestymisensä johtunee pääasiallisesti kahdesta syystä. Heidän nuorisjärjestönsä, "Konservativ Ungdom", joka on harjoittanut voimakasta agitointia, on natsistunut, esiintyen natsisaappaissa ja tervehditen natsien tapaan. Tämä on aiheuttanut sen, että moni konservatiivinen ei ole tahtonut äänestää miinkuin ennen.

Toiseksi on tulokseen vaikuttanut puolueen suhtautuminen valuutan säännöstelyyn. Varsinkin teollisuus- ja käsityöläispiireissä ollaan tyytyväisiä säännöstelyyn, mutta myös monet kauppiaat pitävät kiinni siitä, huolimatta siitä että ovat konservatiivisia. Jos he nimittäin ovat tuoneet tavaroita maahan ennen vuotta 1932, on heillä monopoliasema niihin kauppiaisiin nähden, jotka sitä ennen eivät ole olleet tavaroiden tuojia. Tämä selittää sen, että moni konservatiivinen ei ole äänestänyt omaa puoluettaan.

Radikaalinen vasemmisto, josta uskottiin että se keskustapuolueena ja hallitukseen osallistuneena pienemsi, on lisännyt äänimääräänsä ja säilyttänyt edustajapaikkansa. Tämä johtuu siitä, että osa niistä konservatiivisia, jotka edellä mainituista syistä eivät ole äänestäneet entiseen tapaan, eivät ole tahtoneet antaa äänensä sosialidemokraateille, vain ovat pysähtyneet keskitehen.

Slesvigiläinen puolue on saanut 2.761 ääntä enemmän kuin v. 1932, ja tämä epäilemättä on omiaan huolestuttamaan, koska se on todistukseksi siitä että raja-asioita ei ole hoidettu hyvin.

Venstre-puolueen häviö on huomattavasti vaikuttanut pulaliike. Mutta epäilemättä on osansa myös ollut hapuilevalla ja horjuvalla johdolla. J.C. Christensenin aikana niin mahtava venstre menetti nyt pidetyissä vaaleissa 89.137 ääntä ja 7 edustajapaikkaa.

Sosialidemokraattien äänten lisäys oli 98.286 ja

edustajia saivat he lisää 6. Missä suhteessa konservatiivisilta ja venstreltä saadut äännet ovat toisiinsa, on vaikeata sanoa. Jomkun verran ääniä lienee puolue myös saanut henkilöiltä, jotka ennen ovat äänestäneet radikaaleja.

Vaalien tulos on sellainen, että Stauning edelleen hallitsee. Kun sosialidemokraattien edustajia on 68 ja kun kansankäräjien jäseniä on 149, on hän kuitenkin vielä riippuvainen radikaaleista, joita hän edelleen tulee pitämään hallituksessaan. Oikeusministeri Zahle, joka oli aikonut erota täyttäessään 70 vuotta tulevan vuoden alussa, on kuitenkin ilmoittanut jo nyt eroavansa, ja tämän yhteydessä toimeenpantaneen muutamia muitakin muutoksia hallituksessa. Aluksi lienee suunniteltu sosialidemokraattien voiton johdosta vähentää radikaalisten ministerien luku kolmesta kahdeksaan, mutta lienee tästä suunnitelmasta nyt luovuttu. Kerrotaan, että sosialiministeri Steincke pyrkii oikeusministeriksi ja että on kysymys kauppaministeri Haugen syrjäyttämisestä. Toistaiseksi ei kuitenkaan liene päätöstä tehty.

Hallituksen voitto merkitsee n.m. että valuutan säännöstelyä jatketaan. Luultavasti otetaan uuteen valuuttalakiin määräyksiä, joiden mukaan eri ammattien edustajat saavat enemmän osallistua säännöstelyä toimeenpanemiseen, mutta pääasiallisesti uusi laki tulee olemaan samalainen kuin nyt voimassa oleva. Kysyin pari päivää sitten pääministeriltä, voiko otaksua että maakäräjät, joilla kuten tunnettu on hallitukseenvastainen enemmistö, eivät tule vastustamaan

valuutansäännöstelyn pidentämistä, ja vastasi herra Stauning uskovansa, etteivät ne koeta vastustaa, kun vaalien tulos on sellainen kuin se on. Ja yleisesti voi huomata, että maakaräjien vaikutusta pidetään varsin vähän merkitsevänä sen jälkeen kuin maan "todellinen tahto" on saatu selville nyt toimitettujen vaalien kautta.

Kööpenhaminassa, 27 p:nä lokakuuta 1935.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Thesleff.

7/11 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhammassa, 5 p:mä marraskuuta 1935.

Nº 1514.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
30 70 he. 35	35
87/11.35	6
OSASTO	ASIA
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmia lähettää Kööpenhamman lähetystömä raportin Nº 22, jonka nimikkeensä on:

Hallituksen uusiminen.

Vastaaottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thielitz

Herra Ulkoasiainministeri
A. H a c k z e l l,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Kööpenhamina-ssa 5 p:nä marras-kuuta 1935.

Asia: Hallituksen uusiminen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
30/20.11.35
8/11.35
OSASTO
5 C3

Eilen tapahtui Stauningin hallituksen vaalien jälkeen odotettu uusiminen. Toimistaan vapautuneen oikeusministeri Zahle, opetusministeri Borgbjerg, kauppaniisteri Hauge, kirkollisasiaiministeri Dahl ja kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri Friis-Skotte. Samoin jätti pääministeri Stauning puolustusministerin salkun, jääden vain pääministeriksi, ja nimitettiin oikeusministeriksi sosialiministeri Steincke.

Hallituksen uusiksi jäseniksi nimitettiin:

- Opetusministeriksi: Talollinen Jørgen Jørgensen;
- Kauppaniisteriksi: Seppien ja konetyömiesten liiton esimies Kjørbøl;
- Kirkollisasiaiministeriksi: Opettaja J.T.Chr. Hansen;
- Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriksi: Hypoteekkipankinjohtaja Fisker;
- Socialiministeriksi: Raatimies L.V. Christensen; ja
- Puolustusministeriksi: Maisteri Alsing-Andersen.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Näistä kuuluu opetusministeri Jørgen Jørgensen radikaaliseen vasemmistoon, jolla edelleen tulee olemaan kolme edustajaa hallituksessa. Muut ovat sosialidemokraatteja. Kaikki he ovat Rigsdagin jäseniä.

Hallituksen kokouksessa tapahtuneen muutoksen syyksi on ilmoitettu, että eroamiset ovat itse tahtoneet saada vapautuksen hallituksen jäsenyydestä korkean ikänsä vuoksi. Tämä lieneekin oikein mitä tulee herra Zahleem. Sitä vastoin lienevät muut enemmän tai vähemmän vastahakoisesti jättäneet salkkuunsa. Kun viime viikolla huhujen johdosta kauppaniisteri Haugelle lausua toivovani, ettei hän eroaisi, vastasi hän olleensa hallituksessa yhteensä yhdeksän vuotta, joaka tähden ehkä oli syytä ajatella eroamista, mutta lausui hän tämän sellaisella tavalla, ettei voinut olla huomautta eroamisen olevan katkeraa.

Että herra Stauning nyt työnsi syrjään nämä monta vanhoista työkuoppaamista, johtuu sekä yleisemmistä syistä että henkilökohtaisista. Vaihdoksen kautta on ammattiyhdistyksille annettu enemmän vaikutusvaltaa, niiden mihiä kun on otettu hallitukseen, ja yleensä hallitus saanut jossain määrin enemmän vasemmistolaisen leiman kuin ennen, mitä herra Stauning luultavasti on pitänyt tarkoituksenmukaisena vallivon jälkeen.

Mitä taas henkilökohtaisiin syihin tulee, on syytä uskoa seuraavaa.

Kauppaniisteri Hauge, joka ero merkitsee enemmän kuin toisten ministerien, on luultavasti pakoitettu eroamaan

sen tähden että hänen välinsä ulkoasiainministeriön ovat olleet huonot, ei ulkoasiainministeriä, vaan ulkoasiainministeriön kaupallisten asiain osastoon. Ulkoasiainministeriössä ollaan oltu tyytymättömiä sen johdosta, että herra Hauge eräille tuojille on luvannut antaa tuontilisenssejä sitä ennen kysymättä ulkoasiainministeriöltä, pitikö se suotavana, että siitä tai siitä maasta ostettaisiin tavaraa.

Että herra Stauning nyt työnsi syrjään vanhan työ- ja taistelukumppaninsa sosialiministeri Borgbjergin, joutuu siitä, että hän uudeksi radikaalisen vasemmiston edustajaksi hallitukseen tahtoi kansankäräjien radikaalisen ryhmän puheenjohtajan, talollisen Jørgen Jørgensenin ja ettei hän tälle voinut tarjota muuta sopivaa salkkua kuin opetusministerin. Ja että herra Friis-Skotte pakoitettiin eroamaan, joutuu siitä että rautateiden alempi palveluskunta häneen on ollut tyytymätön. Hänenkin eroittamisensa on siis myös tavallaan myömytys ammattiyhdistyksille.

Omasta puolestani valitan, että herrat Zahle, Borgbjerg ja Hauge nyt ovat jättäneet hallituksen, sillä heidät tunsin parhaiten, ja täällä yleensä varsinkin harvoin tapaa hallituksen jäseniä. Erikoisesti valitan herra Haugen eroa, koska voi kestää kauan ennenkuin pääsen yhtä hyviä väleihin hänen seuraajansa kanssa, ja valuuttalisenssien saantihan ensi sijassa riippuu kauppaministeristä ja ulkoasiainministeriöstä. Olen voinut huomata yleisesti uskottavan, ettei kauppaministeriksi nimitetty seppien liiton esimies ainakaan aluksi huolimatta lahjakkuudestaan ja kokemuksestaan

monella alalla kykene hoitamaan valuutta-asioita, ja että päätösvalta niissä luisuu joko ulkoasiainministeriölle tai Nationalbankenin päällikölle Bramnsalle. Edellisen vaihtoehdon toteuttaminen olisi luultavasti edullisempaa. Tosin herra Bramnas minulle muutama päivä sitten lausui koettavansa järjestää asiat niin, että Suomelle annetaan runsaasti puutavaralisenssejä eikä Venäjälle, miinkuin eräillä tahoilla on suunniteltu, johtuen tämä hänen kantansa ilmeisesti siitä että ulkoasiainministeri Muach, jonka puoleen vähän ennen tässä asiassa olin kääntynyt, hänelle oli selostanut esittämäni asiat, mutta yleensä ollaan sitä mieltä, että herra Bramnasiin on varsin vaikeata vaikuttaa.

Kööpenhaminassa, 5 p:nä marraskuuta 1935.

Rolf Thulin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Thesleff

18/11 1955

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N° 1576.

Kööpenhaminassa, 18 p:nä marraskuuta, 1935.

31 Jul. D. 35.	
20/11-35	5
5, C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmia lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 23, jonka nimikkeenä on:

Pakotelaki.

Vastamottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Half Threlby

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Kööpenhaminassa 18 p:nä marras-kuuta 1935.

31 70 Sal. S. 35.

Asia: Paketelaki.

20/11. 35. 2

5 C3

Keska paketelain käsittely Tanskan Rigsdagissa on veinut aiheuttaa väärän kuvan antavien sähkösanomien julkaisemisen Suomen lehdissä, on syytä siitä kirjoittaa pari sanaa.

Hallitus antoi asiassa esityksen, jonka ainoa artikla kuului:

"Regeringen bemyndiges til at træffe saadanne Foranstaltninger, som Danmark i Kraft af dets Medlemskab i Folkernes Forbund i givet Tilfælde maatte være forpligtet til at iværksætte til Opfyldelse af Pagtens Artikel 16, Stykke 1.

Denne Lov træder straks i Kraft".

Esityksen johdosta syntyi kansankäräjillä kiivas keskustelu, oppositie kun ei tahtanut sitä hyväksyä. Mutta huomattava on, ettei oppositien vastustus johtunut siitä, että se olisi vastustanut sanktionemia ryhtymistä, vaan siitä ettei se tahtanut antaa hallitukselle tällaisia yleisiä valtuuksia. Se vaati, että kulloinkin kun oli kysymys paketteisiin ryhtymisestä, asia olisi alistet-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tava Rigsdagia päätettäväksi. Ulkopoliittisesta kysymyksestä tehtiin näin sisäpoliittinen kysymys ja osoitettiin epäluottamusta hallitukselle.

Pitkän keskustelun jälkeen päättivät kansankäräjät sitten hyväksyä lakiehdotuksen sillä lisäyksellä, että hallituksen, ennenkuin se sen nojalla antaa asetuksia, on tiedoitettava asiasta Rigsdagia ulkoasiainvaliokunnalle ja hankittava kumpaisenkin käräjän raha-asiaivaliokunnan suostumus. Kun maakäräjien raha-asiaivaliokunnassa oppositiolla on enemmistö, ei hallitus siis näin hyväksytyn lain nojalla voi antaa asetuksia ilman oppositiota suostumusta.

Tässäkään muodossa eivät maakäräjät, jossa oppositiolla on enemmistö, aluksi tahtoneet hyväksyä lakia. Mutta kun hallitus jyrkästi vaati sen hyväksymistä, ratkaistiin asia niin, että oppositio pidättyi äänestämästä ja että lakiehdotus kansankäräjien antamassa muodossa hyväksyttiin sosialidemokraattien ja radikaalien äänillä.

Kööpenhaminassa, 18 p:nä marraskuuta 1935.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Thesleff

25/11 1935.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Nº 1599.

Kööpenhaminassa, 25 p:nä marraskuuta 1935.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
33 / 70 Sal. U. N.		
28/11-35	2	L
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 24, jonka nimikkeenä on:

Valuuttalain esitys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thunberg

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Kööpenhamina-ssa 25 p:nä marras-kuuta 1935.

Asia: Valuuttalain esitys.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
32 / 70 Sal.	35.
28/11.35	2
5	CB

Lokakuussa käydyn vaalitaistelun keskeisin kysymys oli valuutan säännöstely, ja niin pian kuin vaalien tulos tuli tunnetuksi oli selvää, että säännöstelyä tul-taisiin jatkamaan. Hallitus onkin antanut asiaa koskevan esityksen (N:o 14) kansankäräjille.

Ehdotettu laki on pääpiirteissään samanlainen kuin nykyään voimassa oleva. Muutamassa kohdassa eroaa se siitä kuitenkin. Kaksi näistä on tärkeää ja toinen niistä voi olla varsin merkityksellinen Suomen viennille.

Nyt voimassa olevassa laissa on säädetty, että valuuttalisen-ssejä myönnettäessä on otettava huomioon tuonti v. 1931 ja lisenssejä myönnettävä sen perustalla. Esityksen mukaan taas on otettava huomioon tuonti v. 1934. Kun tuonti Suomesta Tanskaan v. 1934 säännöstelystä huolimatta oli huomattavasti suurempi kuin v. 1931, on ehdotetusta muutoksesta, jos se hyväksytään, hyötyä Suomelle. V. 1934 oli nimittäin Tanskan tuonti Suomesta 24.273.000 kruunua, kun se v. 1931 oli vain 15.344.000

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kruunua.

Suurimmat Suomesta Tanskaan tuodut tavaraerät ovat mainittuina vuosina arvoltaan olleet:

	1931	1934
	Tkr.	Tkr.
Puutavaroita, jalostamattomia tai vähän jalostettuja	8.019.000	15.697.000
Puutavaroita, jalostettuja (selluloosaa y.m.)	2.682.000	2.780.000
Paperia	2.815.000	4.268.000
Kivi- ja maalajeja (fajansseja, kristalleja)	190.000	188.000
Jalkineita	111.000	52.000
Vuotia, nahkoja	295.000	264.000

Kuten yllä olevista numeroista näkyy, on Suomen päävientitavaroita - puutavaroita ja paperia - v. 1934 viety Tanskaan huomattavasti enemmän kuin v. 1931. Sitä vastoin on jalkineita viety vähemmän ja on viennetty myös mitä kivi- ja maalajeihin sekä vuotiin ja nahkoihin tulee ollut jonkun verran pienempi. Koska nämä viimeksi mainitut tavaralajit kuitenkin edustavat varsin pientä osaa Suomen viennistä Tanskaan, on epäilemättä toivottavaa, että uuteen lakiin otetaan määräys siitä, että lisensoijia myönnettäessä on otettava huomioon vuoden 1934 tuonti. Toistaiseksi on vaikeata tietää tuleeko näin käymään, sillä eräät kansanedustajat lienevät olevan sillä kannalla, että edelleen olisi otettava lähtökohdaksi tuonti v. 1931, koska tämä

oli viimeinen vuosi, jona tuonti oli vapaa.

Toinen tärkeä kohta, jossa lakiehdotus eroaa nyt voimassa olevasta laista on se, että sen mukaan voidaan ryhtyä toteuttamaan hintakontrollia, jos valuuttalain turvissa koetetaan ylen määrin korottaa hintoja.

Kuten edellä on huomautettu, voi olla varma siitä että tuonnin säännöstelyä edelleen tullaan jatkamaan huolimatta siitä että maakäräjien enemmistö säännöstelyä vastustaa. Sitä vastoin on toistaiseksi vaikeata ennustaa, missä määrin ja missä kohdin käräjät tulevat tekemään muutoksia lakiehdotukseen. Ilmeisesti hallitus ei tule vaatimaan, että se ihan sellaisenaan hyväksytään.

Kööpenhaminassa, 25 p:nä marraskuuta 1935.

Rolf Tresler

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CS

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 25.

Ministeri Thesleff

14/2 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 14 p:nä joulukuuta 1935.

N° 1727.

33 / 70 Sal. S. 35.

16/12-35	2	
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 25, jonka nimikkeenä on:

Venäjän lähettilään huomautus pääministerien kokouksen johdosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Therslev

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Kööpenhamina ssa 14 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Venäjän lähettilään huomautus
pääministerien kokouksen johdosta.

33 / 70 Sal. D - 35.

16/12-35

5 C3

Kun tänään olin ulkoasiainministeriön kanslia-päällikön, kamariherra Bernhoftin puheilla, kertoi hän minulle asiasta, joka jo on vanha, mutta josta siitä huolimatta lienee syytä tiedoittaa, nimittäin siitä että Venäjän tällainen lähettiläs Tikhmeneff oli käynyt ulkoasiainministeri Munchin luona huomauttamassa, että Skandinavian maiden pääministerien vierailu oli "en Sammensvargelse mod Russland" ja että Suomi koetti muodostaa pohjoismaiden rintaman Venäjää vastaan. Herra Munch oli vastannut, että sosialidemokraattien edustajien kokouksia pidetään vuoroin eri pohjoismaissa ja että nyt oli Suomen vuoro sekä ettei kenelläkään pitäisi olla muistuttamista sen johdosta, että Suomen pääministeri tarjoaa päivälliset virkaveljilleen. Ja hän oli alleviivannut, että pohjoismaiden politiikka edelleen on neutraliteettipolitiikka.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Kamariherra Bernhoft kertoi myös, että Venäjän lähettiläät Tukholmassa ja Osllossa olivat saaneet samanlaisen vastauksen.

Kööpenhaminassa, 14 p:nä joulukuuta 1935.

Rolf Thorsen

FINNEN BANK

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Therberg

19/12 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 19 p:nä joulukuuta 1935.

N° 1731.

ULKOASIAINMINISTERIO		
34 / 70 Sal. D. 1935.		
23/12-35	1	151
RVV:RA		
S	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmia
lähettää Kööpenhaminan lähetystön ra-
portin N° 26, jonka nimikkeenä on:

Valuuttalaki.

Vastaanottakaa, Herra Ministe-
ri, erinomaisen kunnioitukseni vakuu-
tus.

Roy Mesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

H e l s i n k i.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Kööpenhaminassa 19 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Valuuttalaki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
34 770 Pul. D. 335	
29/12-35	7
RYHMÄ	

Raportissani N:o 24 viime marraskuun 25 p:ltä olen tehnyt selkoa hallituksen valuuttalain esityksestä. Esityksen hyväksyivät sellaisenaan kansankäräjät, joilla hallituspuolueilla, kuten tunnettu, on enemmistö. Maakäräjillä asettui venstre vastustamaan esitystä ja äänestikin sitä vastaan. Konservatiivinen puolue selitti olevansa periaatteellisesti esitystä vastaan, mutta pidättyvänsä äänestämästä, syytä että lokakuun kansankäräjien vaalit olivat osoittaneet, että kansan enemmistö tahtoo valuntaa säännöstelyn jatkamista. Ehdoksi pidättyväisyydelleen asetti puolue kuitenkin, että laista poistettaisiin määräys Rigsdagin valuuttalautakunnasta, koska puolue ei tahtonut kantaa mitään edesvastuuta valuuttasäännöstelyn soveltamisesta. Tällä muutoksella hyväksyivät sitten myös kansankäräjät tämän kuun 17 p:nä uuden valuuttalain.

Käytännössä tässä mainittu muutos tuskin merkitsee mitään.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkosiainministeriön tiedoituksiin.

Esityksen mukaisesti tuli lakiin määräys, että valuuttalisenssejä myönnettäessä on otettava huomioon vuoden 1934 tuonti eikä niin kuin tähän asti vuoden 1931. Kuten raportissani N:o 24 olen näyttänyt, pitäisi tästä olla hyötyä Suomelle, varsinkin mitä tulee suurimpiin vientitavaroihin.

Kööpenhaminassa, 19 p:nä joulukuuta 1935.

Raf. Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 27

Ministeri Thesleff

2/12 1935

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 31 p:nä joulukuuta 1935.

Nº 1786.

1/50 Sal. B. - 36	
3/1-36	-
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 27, jonka nimikkeenä on:

Ulkoasiainministeri Munch pakotteiden kehittymisestä sotilaallisiksi toimenpiteiksi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thulin

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,
Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Kööpenhamina-ssa 31 p:nä joulukuuta 1935.

1/50 Sal. D. -36.

Asia: Ulkoasiainministeri Munch
pakotteiden kehittymisestä soti-
laalliseksi toimenpiteiksi.

3/1-36

5 C3

Saadakseni uutisia Genève'istä kävin tapaamassa ulkoasiainministeri Munch'ia eilen, jolloin hän ensimmäisen kerran otti vastaan palattuaan neuvoston kokouksesta. Herra Munch kertoi tällöin lähettäneensä selonteon matkastaan Tanskan pohjoismaissa ja Hollannissa oleville lähettiläille edelleen toimitettavaksi asianomaisten maiden ulkoasiainministereille. Näin ollen minun ei ole syytä tehdä selkoa siitä, mitä hän neuvoston kokouksesta kertoi, paitsi yhdestä kohdasta, koska en ole varma että hän sitä on selostanut. Tiedustelin herra Munchilta, oliko hän saanut sen käsityksen, että selkkauksen ehkä kehittyessä tullaan asettamaan vaatimuksia pohjoismaille, vastasi hän käsittäneensä tilanteen sellaiseksi, ettei pienemmillä Välimerenmailta tultaisi vaatimaan, että ne laivastoillaan osallistuvat sotilaallisiin toimenpiteisiin - syytä että niiden laivastot merkitsevät niin vähän - vaan että niiltä vaadittaisiin, että asettavat satamansa käytettäviksi. Ja näin ollen ei pohjoismaille tällä kertaa asetettaisi vaatimuksia. Mutta

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pohjoismaille voisi tällä olla merkitys sikäli, että
olisi olemassa ennakkotapaus.

Kööpenhaminassa, 31 p:nä joulukuuta 1935.

Rolf Thelen